

Kl. 12.00 – 15.40

1 § Särskilt anordnad debatt om integrationspolitiken

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det är oerhört tillfredsställande att vi har debatten i dag. Att diskutera och också ständigt förändra innehållet i och inriktningen på integrationspolitiken är ett av de absolut mest centrala områdena för Sveriges regering men också för Sveriges riksdag och för alla de delar i samhället i övrigt som har ansvaret för att integrationen fungerar.

Det jag vill börja med är en annan utgångspunkt jag tror är väldigt avgörande, nämligen att man förstår och analyserar vilket Sverige vi faktiskt lever i i dag. Jag tror att den så kallade blågula självbilden, som alltför många i vårt land fortfarande tror är den giltiga, är central. Därför är den strukturella diskrimineringen för mig en väldigt grundläggande och viktig analys för att också se hur integrationspolitiken ska kunna förstärkas.

Herr talman! År 1910 bodde 20 % av de svenska invånarna i USA. I dag är 20 % av dem som lever i Sverige födda eller har sina föräldrar födda i ett annat land. Vi är på det sättet världens fjärde mest mångkulturella land. Det är en större andel än i USA och i särklass mest av alla EU:s länder.

Bakgrunden till detta kan vi alla, men den förtjänar att upprepas. Fram till 70-talet kan man säga att arbetskraftsinvandringen stod för en stor del av det mångkulturella tillskottet i vårt land. Under 90-talet är det framför allt flyktingarna som har kommit till vårt land och fått en plats, ett skydd och en asyl här – väldigt mycket beroende på det fruktansvärda kriget på Balkan, som ju också inträffade samtidigt som Sverige hade en väldigt hög arbetslöshet.

Detta har inte omöjliggjort integrationen, men det har skapat påfrestningar som vi nu alla jobbar med. Det är viktigt att förstå bakgrunden och hur Sverige faktiskt ser ut. Det som upprepas mycket nu är en analys av vad som faktiskt har hänt de senaste åren. Har integrationspolitiken misslyckats? Jag vill svara ett mycket bestämt nej. Integrationspolitiken har inte misslyckats, men vi har inte nått målen. Det är en väldig skillnad. Målen är mycket tydliga och mycket – givetvis – högt satta. Alla människor som lever i vårt land ska ha samma rättigheter, ska ha samma skyldigheter, men ska också ha samma möjligheter. Det är de förändringarna vi i dag ska diskutera: Hur möjliggör vi dem?

Det känns också viktigt att i inledningen av debatten säga något som egentligen borde vara självklart men som många fortfarande inte upplever som en del av verkligheten. En stor majoritet av dem vi kallar invandrare som lever i vårt land har arbete, försörjer sig själva och talar alldeles utmärkt svenska. Det är också en del av integrationspolitiken i vårt land. Men målen, framför allt möjligheterna som måste vara lika, har vi mycket kvar att arbeta med.

Har det hänt något de senaste åren? Det får vi säkert höra delar av från alla deltagare i debatten. Men en sak har verkligen hänt, och jag vill lyfta fram den därför att det är den som ska förstärkas och utvecklas. Sedan 1997 har arbetslösheten bland de utomnordiska medborgarna i vårt land minskat från 32 % till 12 %. Sysselsättningen har ökat i samma grad. Det är viktigt att ha klart för sig detta. För första gången på drygt 20 år har en negativ sysselsättningsutveckling för de utomnordiska medborgarna i Sverige förändrats. Den växer nu. Det är detta vi nu måste hålla i men också förstärka.

Jag menar att vi i dag har förutsättningar på ett annat sätt, bland annat därför att debatten och insikten om integrationens betydelse för hela samhället har vuxit väldigt de senaste åren. Vi har en annan ekonomisk förutsättning. Arbetslösheten ser ut på ett annat sätt i dag. Arbetskraftsbristen inom vissa yrken men också mer generellt börjar gå upp i betydelse för alltfler. Vi har i dag förutsättningar för att på allvar göra det som nu är trenderbrott, nämligen sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen, till en permanent situation där alla människor de facto får samma möjligheter att bidra till och leva i vårt land.

Den strategi som regeringen och samarbetspartierna arbetar efter handlar till exempel om hur introduktionen och inträdet på den svenska arbetsmarknaden ser ut. Där sker ett stort arbete ute i många kommuner men också runt om på flyktingförläggningar, på arbetsplatser och i frivilligorganisationer. Grunden för detta ska vi förändra ännu mer. En stor utredning jobbar med detta, och den kommer om bara några månader med ytterligare förslag. Det handlar till exempel om att validera, alltså värdera, i ännu högre grad yrkeserfarenhet och utbildning från ett annat land. Det handlar om att erbjuda praktikplatser direkt vid ankomst till Sverige. Det handlar om att bygga upp ännu mer av språkundervisningen runt det yrke och den utbildning man har med sig till vårt land. Det handlar om att fortsätta att förändra arbetsmarknadspolitiken, till exempel diskussionen vi nu har om bristyrkesutbildning också för redan anställda, så att de facto ingenjören inte kör taxi utan får förutsättningar att arbeta i det yrke han eller hon har. Det handlar om att bygga upp ett annat personligt stöd för den grupp av invandrade svenskar som i dag inte ens söker arbete utan är allra längst bort från ett fullt inträde i vårt samhälle. De måste på ett annat sätt vara en del i arbetsmarknadspolitiken. Det handlar om den ordinarie utbildningspolitiken, det vill säga områden som behöver extra insatser för att kunna erbjuda alla, pojkar och flickor, förutsättningar att klara kraven på godkänt för att kunna ta sig vidare i utbildningen. Det handlar om det nationella ansvaret för mottagandet av flyktingar och introduktionen av dem som får uppehållstillstånd. Några kommuner har gjort ett oerhört stort arbete, inte med tungsinne utan med glädje, för att bli några av vårt lands mest mångkulturella centrum.

Storstadsavtalen finns och ska utvecklas för att stötta och utveckla det arbetet, dels för att förstärka de förutsättningar som en mångkulturell del av Sverige ger, dels för att bekämpa de diskriminerande och segregande strukturer som också är ett faktum i vårt land.

Det är också viktigt för mig att betona att alla kommuner måste vara med. Om det är ett nationellt ansvar, en nationell möjlighet, måste också ansvaret och delaktigheten vara större från landets samtliga kommuner än vad de är i dag. Jag vill också understryka något som sällan kommer fram i debatter om integrationen, nämligen att den i verklig mening är dubbel. Ofta förs debatten som om integrationen handlar om hur de invandrade svenskarna ska integreras i det övriga samhället, men det är en lika viktig debatt att konstatera att majoritetssamhället måste integrera sig självt med det nya Sverige. Det är ett stort ansvar för oss alla att föra den debatten. Det är där, herr talman, som min insikt och ytterligare koncentration på arbetet som handlar om kampen mot diskrimineringen är så central.

Den diskriminering som är individuell, som drabbar enskilda individer i arbete, i bostad och i utbildning, men också insikten om den strukturella diskriminering som existerar i väldigt hög grad i vårt samhälle, måste synliggöras för att integrationspolitiken till fullo ska kunna fungera. Det handlar till exempel om att landets arbetsgivare, såväl kommunala och statliga som privata, måste ta helt andra krafttag mot diskrimineringen, såväl den medvetna som den som kallas omedveten, för det är ett uttryck för de strukturella diskrimineringarna.

Är språket alltid ett problem för de invandrargrupper som i dag inte får arbete? Eller ser många brytning som ett problem? Ser man på utländska erfarenheter av yrke, arbetsliv och utbildning på samma sätt som på erfarenheter som vi svenskar säger att vi känner igen? Är slöjan ett verkligt hinder för arbetsgivare att anställa också kvinnor som bär detta huvuddok, eller är det vår syn på det vi fortfarande tycker är annorlunda?

Arbetsgivarna måste diskutera hur man deltar för att möta arbetskraftsbristen genom att se kvalifikationer i de invandrade svenskarnas kunskap och erfarenhet. Vi ska nu också starta ett konkret samarbete mellan staten och parterna för att komma till klarhet och göra konkreta insatser som ska förstärka detta.

Herr talman! Det finns sex konkreta punkter som är utgångspunkten för mig i den här debatten.

1. Förstärka arbetsmarknadspolitikens och utbildningspolitikens insatser för integrationen.
2. Fortsätta att förändra och individualisera språkutbildning, introduktion och validering, alltså värdering, av utländsk kunskap och erfarenhet.
3. Ta krafttag mot diskrimineringen.
4. Söka tydligt samarbete mellan arbetsgivarna och de fackliga organisationerna för att kunna erbjuda praktikplatser från den första tiden när man anländer till vårt land men också för att se över de diskriminerande strukturerna.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

5. Förstärka det nationella ansvaret för både mottagandet av asylsökande och introduktionen av dem som får uppehållstillstånd.
6. Sist men inte minst opinionsbilda för att det är samhällets ansvar att diskutera hur man ska integreras i ett av världens mest mångkulturella länder.

Man ska inte behöva läsa, som i Moderaternas utspel i dag, att ”den som inte kan språket så bra, som inte hunnit lära sig alla seder i det nya landet och som har ett annorlunda efternamn har naturligtvis svårare att få jobb än infödda svenskar”.

Det är, herr talman, inget naturligt i det. Det är precis den diskriminering som integrationspolitiken måste koncentrera sig på.

Anf. 2 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! I det samhälle vi lever i är det tyvärr naturligt, och det är just därför vi måste ändra på det som i dag är. Den debatt som vi har i dag handlar ju om allas rätt att vara med, allas möjlighet att vara delaktiga. I grunden är det alltså en debatt som handlar om arbete. Att ha ett arbete, att vara med, är ju grunden för att också integreras bland oss alla som lever och verkar i Sverige.

Det finns svenskar som har drabbats av utanförskapet – svenskar i den definition som kan finnas. Väldigt många som har invandrat i vårt land, sökt skydd från förföljelse och förtryck, har fastnat i ett utanförskap.

Då är frågan framför allt hur man ser på invandring. Det var egentligen vackra ord från statsrådet, men frågan är vad som finns bakom fasaden. De senaste åren har det inte funnits mycket substans, och det har skapat en del problem, som vi kan komma tillbaka till sedan.

Den avgörande frågan är: Ser vi invandring som problem eller som möjlighet? Den förhärskande uppfattningen hos dem som har den politiska makten i Sverige, inte minst i stora kommuner i Sverige, är uppenbarligen att den i första hand är ett problem, därav Ilmar Reepalus, Göran Johanssons och för den delen Jan O Karlssons olika uttalanden om rörlighet, fri eller inte – snarare inte fri.

Om man har synsättet att detta är ett problem som ska hanteras blir det självuppfyllande. Då försöker man ta hand om människor i stället för att låta människor ta ett eget ansvar, utnyttja sin egen förmåga. Det är i grunden där roten till misslyckandet för dagens integrationspolitik ligger.

Det finns länder som ser och har sett invandring som framför allt en möjlighet. Utan att gå tillbaka till det rent historiska kan vi konstatera att världens starkaste ekonomi, USA, är ett land som bygger hela sin existens och sin ekonomiska styrka på invandring.

En utredning för något halvår sedan visade att om Sverige hade varit en delstat i USA skulle vi ha varit den fattigaste, och om vi svenskar hade varit en etnisk grupp skulle vi också ha varit den fattigaste.

Det visar skillnaden beroende på vilken attityd man har till invandringen – problem eller möjlighet.

Vad är skillnaden då? Jo, skillnaden ligger i grunden i synen på människan, på människans vilja och förmåga att ta ansvar.

Den som läser Riksrevisionsverkets kritik av den misslyckade integrationspolitiken, och den som i Dagens Nyheter i dag läser en debattarti-

kel av dem som har jobbat med Studieförbundet Näringsliv och Samhälles rapport just om integration, ser att det i grunden handlar väldigt mycket om att man tar hand om människan och att man ser människan som en klient, inte som en tillgång, inte en person som är stark i sig själv och där det är styrkan som ska få fritt spelrum. Där ligger det stora och grundläggande problemet.

SNS pekar i sin rapport exempelvis på just detta att flyktingar i Sverige ofta kommer direkt i ett socialbidragsberoende. Det tar lång tid, och man kommer aldrig ur detta. Även om man vill och strävar efter att ta sig ur är det självfallet svårt i ett samhälle där det inte lönar sig särskilt mycket mer att arbeta än att ha socialbidrag. För personer som går från socialbidrag till arbete kan det krävas inkomster på uppemot 20 000 kr i månaden för att det ska vara lönt att ta arbetet. Den typen av incitament kan vi naturligtvis inte ha.

Vi kan inte heller ha ett samhälle där det är svårt att starta företag som kan ge de nya jobb som behövs för att man ska kunna ha ett arbete. Vi kan inte ha ett samhälle där det är krångligt och dyrt att anställa.

Jag är egentligen trött på alla de här debatterna och diskussionerna som vi har om integrationspolitik, därför att man landar fel. Låt oss i stället diskutera en politik som integrerar. Det mest grundläggande av allt handlar inte om särskilda åtgärder utan om åtgärder som gynnar hela samhället. Det handlar om en bättre företagandepolitik, som ger de nya jobben. Det handlar om en politik där människor känner att jobben lönar sig, att det lönar sig att förkovra sig och skaffa kunskaper, och där utbildningssystemet fungerar och ger goda kunskaper.

Om vi lyckas driva en sådan politik, en generell politik i första hand, är vinsterna i sig enorma. Skulle vi ha samma frekvens vad gäller sysselsättning hos dem som är invandrade till Sverige och av utomeuropeisk härstamning, om de skulle jobba på samma sätt som andra gör, skulle det bli en vinst för var och en som fick ett arbete, som blev delaktig, som blev en del av samhället. Det skulle bli en enorm vinst för oss alla. Där ligger möjligheten. Det skulle röra sig om en tusenlapp i månaden eller mer i standardförbättringar för vart och ett hushåll i Sverige.

Den här generella politiken räcker inte till när vi under lång tid har ackumulerat de problem som innebär att 100 000 eller kanske fler har fastnat i utanförskap. Det behövs någonting direkt, som gör att människor som sitter fast kommer ut. Statsrådet talar lite grann om detta i traditionella politiska termer, men jag tror inte på det.

Jag skulle vilja att vi i stället funderade ungefär som när man gör de här stora riksinsamlingarna till olika ändamål. Låt oss säga att det är ett projekt för hela svenska folket, för alla som finns i Sverige, att hjälpas åt. Säg inte bara att arbetsgivare ska ta sitt ansvar tillsammans med arbetsstagarorganisationer och lämna det åt dem. Tillsätt ingen statssekreterargrupp eller delegation i formell mening. Diskutera med några respektade personer som vill göra en insats. Starta en grupp med representanter för kommunerna, för företagarnas organisationer, för handelskamrarna, för svenskt näringsliv! Den ska i sin tur låta de lokala företrädarna runtom i Sverige, med särskild tyngd i de kommuner där problemen finns, bestämma sig för att nu göra en insats. Det kan vara allt från att familjer blir fadderfamiljer för invandrare till att de lokala företagarföreningarna säger: Nu struntar vi i det där med efternamn och sådant. Nu hjälps vi

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

alla åt. Om vi inte har de reguljära jobben ska vi se till att varje invandrare som i dag saknar jobb i vart fall erbjuds en praktikplats.

Det handlar om att verkligen få en gemensam nationell samling och om att vi sätter målet att vi, om 4–5 år, ska ha nått samma förvärvsfrekvens för dem som har invandrat men som har fastnat i utanförskapet. Det handlar om att göra denna kickstart för en ny politik som kan integrera.

Detta innebär också förändringar. Det innebär exempelvis att vi låter socialbidragen ersättas av en lön eller en ersättning för praktikjobben, så att man hela tiden känner att det lönar sig att arbeta. Det handlar om att välja de okonventionella snabba metoderna så att inte den politik som har misslyckats nu med andra vackra ord fortsätter att misslyckas, till stor kostnad framför allt för de enskilda människor som drabbas.

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Mona Sahlin: Varför inte låta oss över blockgränserna i denna kammare vara med och kickstarta och komma med okonventionella lösningar och se till att vi når målet, att det om 4–5 år ska vara samma förvärvsfrekvens hos dem som har invandrat till Sverige som hos dem som i dag verkar och arbetar i Sverige?

Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Den integrationsdebatt som vi ville föra före valet men regeringen till varje pris ville undvika tränger sig nu på med full kraft.

De politiska ledarna i rikets andra stad, Göteborg, säger: Staden är full; vi kan inte ta emot fler flyktingar. De politiska ledarna i rikets tredje stad, Malmö, säger: Staden är full; vi kan inte ta emot fler flyktingar. Och i kommun efter kommun, framför allt i södra Sverige, hörs liknande tongångar, och man vägrar skriva avtal med staten om flyktigmottagande.

Mona Sahlin säger: Integrationspolitiken har inte misslyckats; den har inte nått målen. Men sådant ordvrängeri imponerar inte på någon. Det är ju de signaler som nu kommer från verkligheten som vi måste ta till oss. Det är ju inte, Mona Sahlin, som ni sade före valet, att allt håller på att ordna sig. Det är som Ilmar Reepalu i Malmö säger: Problemen växer. Det är som SNS-forskarna säger i sin rapport i dag: Problemen växer och har genomslag inte bara i första generationens invandrare utan också i andra generationen.

Mona Sahlin sade alldeles i början av sin inledning att det vi ska debattera nu är att integrationspolitiken behöver förändras. Det är mycket bra. Mona Sahlin höll en presskonferens under valrörelsen där hon sade att den rapport som Socialdemokraterna presenterade inte innehöll några nya grepp; det har varit för mycket nya grepp i integrationspolitiken.

Jag vill starkt understryka Mona Sahlins position i dagens debatt, men desto mera besviken blir man ju när man tar del av själva anförandet. Även om Mona Sahlin sade att hon hade sex konkreta förslag var det ingen här inne som uppfattade några tydliga förändringar i integrationspolitiken.

Jag vill verkligen uttrycka min uppskattning för de socialdemokrater som vågar gå ut och tala klartext om hur det står till. Det var en debatt här i går där alla var överens om att Ilmar Reepalus konkreta förslag till förändring var dåligt, men jag vill ändå säga att jag tycker att han och

andra gör en insats när de berättar hur verkligheten ser ut i de invandratäta områdena i många kommuner i vårt land.

I Uppdrag granskning på TV för en tid sedan framträdde några socialdemokrater som talade mycket öppet om de stora missgrepp man hade gjort tidigare. Göte Bernhardsson och Stig Malm talade till exempel om hur fel det var att lyfta mottagandet av flyktingar från AMS och lägga det på kommunernas socialförvaltningar. Jobbfokus försvann, och Stig Malm talade om hur orimligt det var att LO motsatte sig att människor på förläggningarna fick arbeta till och med när det var till kollektivavtalsenliga löner. Problemet är ju att de här missgreppen lever i aktuell socialdemokratisk politik. Det är inte jobbfokus. Det görs inte kraftfulla insatser för att snabbt öka antalet arbetstillfällen i de invandratäta områdena.

Vi lade fram konkreta förslag om sänkt arbetsgivaravgift, jobbgaranti och praktikplatser där man till en början inte skulle få avtalsenlig lön. Då ägnade Socialdemokraterna en hel valrörelse åt att förtala de förslagen och sätta stämplor på dem för att döda debatten.

En annan socialdemokrat som jag tycker har sagt någonting klokt är ett annat kommunalråd, i Göteborg, nämligen Ewelina Tokarczyk, som skrev en debattartikel häromdagen om Socialdemokraterna. Där står det: Framför allt är det våra dubbla budskap och våra misslyckanden som öppnar för ett missnöje som sedan Sverigedemokraterna skickligt kanaliserat på valdagen. Och lite senare i artikeln står det: Personligen är jag inte särskilt imponerad av socialdemokratisk integrationspolitik.

Fler och fler ser detta. Ibland har jag en känsla av att det bara är Mona Sahlin och möjligen Göran Persson som inte ser den här verkligheten.

Mona Sahlin upprepade några siffror från någon gammal valhandbok. Hon talade om att förvärvsfrekvensen bland invandrare ökar. Ja, under några få högkonjunkturår kring sekelskiftet, alltså i slutet av 1900-talet och år 2000, ökade förvärvsfrekvensen bland invandrare. Och så sade Mona Sahlin: Vi måste hålla fast i detta. Ja, men det har ni inte gjort. Nu sjunker den nämligen.

När förvärvsfrekvensen bland svenskfödda planar ut, vilket den gör nu, sjunker den bland invandrarna. Ännu en högkonjunktur har passerat utan att vi på ett grundläggande sätt har förändrat den här strukturella diskrimineringen, den strukturella segregationen – för att använda Mona Sahlins eget uttryck.

Det kom en rapport häromdagen som återigen påminde om hur den svenska skolan inte lyckas ge invandrabarnen de kunskaper som de ska ha. Vi hamnade en bra bit ned på listan. När jag tittade lite närmare på den där listan såg jag att flera av de länder som låg under Sverige också var ganska dåliga på att ge sina egna barn, alltså de barn som har landets språk som modersmål, ordentliga språkkunskaper. Tar man hänsyn till det när man ska få fram just det som Mona Sahlin talar om, den strukturella segregationen, alltså hur mycket sämre vi tar hand om invandrabarnen än de svenskfödda barnen, hamnar vi ännu längre ned på listan. Då kommer vi på 17:e plats bland de jämförda länderna. Det är ännu ett bevis när det gäller ett område där väldigt mycket borde ske men mycket lite sker.

Vi som har konkreta förslag – och framför allt har ju Folkpartiet lagt fram en rad förslag – får höra att de är felaktiga och att man inte ska

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

genomföra dem, men inget annat kommer i stället. Vad är till exempel regeringens aktuella position när det gäller det här med språkrav för medborgarskap? Det är ju något som tillämpas i massor av länder, varav flera har bättre integration än vad Sverige har. Är ni redo att tänka om på den punkten?

Det var en mycket bra artikel i Kommun-Aktuellt senast där man skildrade de kommuner där Sverigedemokraterna har kommit in. Alla talar om hur viktigt det är att ta debatten med rasisterna. I den artikeln stod det också något som jag tyckte var väldigt väl uttryckt, nämligen: Fråga inte vad invandringen kostar, för den frågan är fel ställd. Invandringen kan bli en stor tillgång. Det är inte invandringen som kostar. Det är segregationen som kostar.

Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Hemma i min bostad har jag en glastruta som består av många olikfärgade glasbitar. Tillsammans bildar de många olika glasbitarna i olika färger en vacker helhet. Så vill jag också ha samhället. Det ska vara ett samhälle med många olika livsstilar och kulturer, där människor med olika bakgrund och åsikter tillsammans skapar en vacker helhet.

För att det ska vara en glastruta krävs det också att den hålls ihop på något sätt. Det måste finnas ett kitt som gör att glastrutan blir en glastruta och inte bara lösa glasbitar. Kittet måste också finnas i samhället. Det måste finnas ett gemensamt kitt som håller det samman, en gemensam värdegrund som gör att vi håller ihop vårt samhälle.

För att stimulera diskussionen om de värden som är grunden för demokrati, mänskliga rättigheter och ett mångfaldens samhälle har vi kristdemokrater länge krävt att en värdekommission inrättas. En värdekommission efter norsk modell skulle kunna bidra till ett bättre samtal om värderingar runtom i landet mellan svenskar och invandrare, mellan olika generationer och mellan stad och land. Jag tror att en värdekommission skulle kunna spela en viktig roll i det långsiktiga arbetet med att följa upp exempelvis den lag mot diskriminering i arbetslivet som vi har i dag.

Vi vet att det finns människor med utländska efternamn som blir förbigångna när de söker jobb. Alla har vi i storstäderna träffat på taxichaufförer som kommer från andra länder och har akademisk utbildning men som inte hittar en arbetsplats i Sverige.

Det förekommer ren och skär diskriminering i Sverige, trots våra lagar. Det måste vi erkänna. Självklart ska vi bekämpa detta varhelst det dyker upp. Men det räcker inte med lagar. I grunden handlar det om värderingar och attityder och självklart om vilken människosyn vi har.

Herr talman! Tidigare brukade Mona Sahlin erkänna att integrationspolitiken har misslyckats. I dag säger hon inte det, tvärtom. Hon säger att vi inte har nått målen.

Frågan måste ställas: Vilket ansvar tar regeringen efter åtta års regeringsinnehav?

Frågan kanske är allvarligare än så. Det finns en rad fakta som visar på integrationspolitikens misslyckande. I Integrationsverkets egen årsbok om förra året kan vi läsa att 13 % av flyktingarna i Sverige är självförsörjande efter tre fyra år. I USA är 95 % självförsörjande efter endast några månader. Det är stora skillnader. Det finns också stora skillnader i län-

dernas politik, förhållanden och förutsättningar. Men detta talar ändå sitt tydliga språk. Det är något som inte fungerar i vårt land.

Studieförbundet Näringsliv och Samhälle skriver på dagens DN Debatt att 77 % var förvärvsarbetande i vårt land förra året. Bland de inflyttade utomeuropéerna var det bara 54 %. Andragenerationsinvandrarna löper fyra gånger högre risk att bli arbetslösa än de som har föräldrar födda i Sverige.

Om vi någonsin ska kunna bli ett integrationens mönsterland måste vi angripa problemen på fyra områden. Det finns fyra misslyckanden inom integrationspolitiken.

Det första är bemötandet av asylsökande. Det debatterades här i går. De som kommer hit måste snabbare få besked om de får stanna eller inte. Den långa passiva väntan bryter sönder människor och vaggar in dem i bidragsberoende.

Det andra misslyckandet är den höga arbetslösheten bland invandrarna. Mona Sahlin säger att det går åt rätt håll, men fakta är att Sverige under de gångna goda åren lyckats sämre än omvärlden när det gäller att skapa nya jobb totalt sett i samhället. Vi är på elfte plats av samtliga EU-länder när det gäller förmågan att skapa nya jobb mellan 1995 och 2001.

AMS-chefen besökte arbetsmarknadsutskottet alldeles nyss. Han sade att prognoserna nu är betydligt dystrare. Man kan till och med se tecken på en försämrad sysselsättningsutveckling. Det är mycket troligt att det kommer att slå hårt mot den grupp av människor som vi talar om.

Att få en ingång till arbetslivet och tillgång till de sociala kontakter som en arbetsplats erbjuder tror jag är helt avgörande för integrationspolitiken. Ett arbete motiverar också människor att lära sig det svenska språket snabbare och bättre. Arbetsförmedlingarnas rutiner och hela arbetsmarknadspolitiken måste ses över för att göra trösklarna lägre för människor som kommer till vårt land. Det måste exempelvis vara självklart att man kan vara arbetssökande även om man inte klarat av sfi-testen.

Det tredje misslyckandet handlar om vår syn på flyktingar och invandrare. Från myndigheternas sida finns det alltför ofta ett omhändertagandeperspektiv, eller som författarna av dagens DN Debatt-artikel, forskarna vid SNS, skriver: Flyktingmottagandet och introduktionsprogrammets utformning gör att flyktingar under sin första tid i landet hamnar i ett socialbidragssammanhang.

Jag tror att vi alltför mycket ser flyktingarna som ett problem som vi ska ta hand om och inte som människor som är aktiva och företagsamma. De har tagit sig ända hit till det kalla landet långt upp i Norden. Vi borde se människorna som den resurs de är, men också självklart hjälpa dem som behöver extra hjälp. Alltför ofta lägger vi ett socialt perspektiv på invandrarna i stället för att se dem som en resurs för samhällsbyggandet.

En person som kommer till Sverige måste in i ett arbete eller få en praktikplats omedelbart och parallellt med det lära sig det svenska språket. SNS-forskarna som skriver på DN Debatt i dag pekar på vikten av ett utformat lärlingssystem. Jag tror de har helt rätt. Jag kommer just från arbetsmarknadsutskottets sammanträde, där majoriteten med Mona Sahlins parti i spetsen just avstyrkt yrkanden om att införa lärlingssystem i Sverige.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Det fjärde misslyckandet är våra så kallade miljonprogramsområden. Det är intressant att notera att av alla regeringens storstadssatsningsområden – det handlar om 24 bostadsområden – är alla utom två miljonprogramsområden. Finns det något samband?

Planering och byggnad av dessa områden ledde ofta till anonyma storskaliga områden utan arbetsplatser. Jag tror att man måste göra någonting radikalt åt dessa områden för att integrationspolitiken ska fungera. De måste förnyas, kompletteras och delvis byggas om för att bli attraktiva för alla kategorier av människor. En blandad bebyggelse av hyreslägenheter, bostadsrätter och småhus i samma område måste kompletteras med olika slag av verksamheter som småföretag, kommunala kontor, förvaltningar och andra arbetsplatser.

Det är intressant att föra debatten i Stockholm som illustrerar detta. En grupp människor i Östberga, ett av miljonprogramsområdena i Stockholm som är en del av storstadssatsningen, vill köpa loss sina lägenheter och bilda bostadsrättsföreningar. Men de får avslag på detta på grund av de stopplagar som regeringen har stiftat. Dessa gör att de får nej på sina ansökningar trots att de har giltiga köpstämmor och fått tillstånd av de kommunala bostadsbolagen.

Det är också intressant att det pågår många storstadssatsningsprojekt i dessa områden. Man får där jobba med demokratifrågor, men det blir ett slags torrsim. När man själv praktiskt vill jobba med frågorna, bilda en förening tillsammans och sköta om sitt boende blir det nej från regeringens sida. På dessa punkter är Mona Sahlin och hennes parti ansvariga för utvecklingen.

Anf. 5 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Vem är det egentligen som ska integreras med vem? Talarna, med statsrådet Mona Sahlin som ett välkommet undantag, har över huvud taget inte reflekterat över frågan. Om Bo Lundgren, Lars Leijonborg och Stefan Attefall inbillar sig att de flesta av oss, alldeles oavsett bakgrund, har en brinnande lust att integreras med just den svenskhet som de står för tar de alldeles fel.

Jag har tidigare noterat att Moderaterna anser att man bör ta till sig svenska värderingar för att få bli medborgare i Sverige. Om det är de värderingar som Bo Lundgren har presenterat i dag är det nog en och annan av oss i kammaren som funderar på om Moderaterna anser att vi är värdiga ett svenskt medborgarskap.

Herr talman! Folkpartiet har begärt den här debatten – inte, som man själv påstår, för att man vill diskutera viktiga integrationsfrågor utan för att man vill tvätta sina händer rena efter en smutsig valrörelse. Men så lätt ska ni inte få det. Vårt minne är inte fullt så kort. Vi vet vilka det var som bjöd in rasismen till middagsbordet. Vi vet vilka som började tala om att ställa olika krav på olika människor grundat på etniskt ursprung. Vi minns mycket väl vilka som företräder import av arbetskraft till låga löner, med sämre rättigheter och med omedelbar returrätt om man förlo-
rar jobbet.

Herr talman! Klyftorna i det svenska samhället växer. En del blir allt rikare och än mer maktfullkomliga, medan andra hålls utanför och maktlösa. Nu är det dags att maktens privilegier bryts och att samhället i grunden förändras. Vänsterpartiets mål är ett samhälle där varje man och

kvinnor kan försörja sig själv genom sitt arbete, påverka sin livssituation, hysa en berättigad tilltro till samhället och dess institutioner och känna hopp inför framtiden.

Herr talman! Det har talats mycket, under valrörelsen och därefter, om att våga ställa krav. Jag håller med om att det är viktigt. Det är rentav avgörande – att man inte bara snällt ber om någonting utan att man faktiskt kräver sin rätt. Det *är* verkligen dags att ställa krav. Vi vill att alla människor, även invandrade kvinnor och män, ska kunna ställa krav på rimliga löner och goda arbetsvillkor på arbetsplatsen. Vi vill därför stärka, inte avveckla, arbetsrätten. Vi vill att invandrare och infödda svenskar tillsammans ska kunna ställa krav på en social bostadspolitik som bryter segregationen. Vi kräver mångfaldsplaner på alla företag, att flerspråkighet görs till merit vid anställningar och skärpt lagstiftning mot etnisk diskriminering.

Det finns nämligen inte, herr talman, någon särskild genupsättning som gör människor med utländsk bakgrund särskilt lämpade att baka pizzor. Jag tror inte heller att man kan hitta någon kulturell förklaring till att människor som inte är födda i Sverige tycker att det roligare att köra taxi än vi andra. I stället handlar det om en arbetsmarknad som är genomsyrad av etnisk diskriminering.

Herr talman! Låt mig fortsätta med en redogörelse för vad vi menar behöver förbättras. Här kan jag notera att det verkar finnas förutsättningar för samarbete med såväl Socialdemokraterna som – förhoppningsvis, i ett kommande inlägg – Miljöpartiet.

Vi menar att utgångspunkten måste vara att integrationen börjar dag 1, den dag en asylsökande sätter sin fot i Sverige. I dag finns det ingen eller väldigt bristande samordning mellan den svenska en asylsökande får lära sig under väntetiden och sfi-undervisningen. Samma kursplan borde förstås gälla. I dag har bara 30 % av de asylsökande haft någon form av praktikplats, och ännu färre har getts möjlighet att arbeta. Mycket få aktiva insatser görs från Migrationsverkets sida för att underlätta för praktik och tillfälligt arbete. Det saknas i stort sett helt studie- och yrkesvägledning och validering av betyg och yrkeskunskaper. Vi anser att tydliga mål måste sättas för hur stor andel av de asylsökande som bör återfinnas i praktik eller tillfälligt arbete.

Ambitionsnivån för Migrationsverkets organiserade verksamhet behöver också klargöras. Detta måste skrivas in i regleringsbrevet så att det integrationspolitiska målet med organiserad verksamhet preciseras. Sådana skrivelser fanns till och med 1997 men har därefter tagits bort. Det verkar numera snarare handla om att förbereda sig för återvändande än om att få en god introduktion till det svenska samhället.

Herr talman! Den feministiska kampen har gett oss en del viktiga erfarenheter. Det räcker inte att bara förbättra för dem som har sämre möjligheter; maktens privilegier måste också utmanas. När den genomsnittliga inkomsten i Limhamn är dubbelt så hög som i Rosengård betyder det att det inte räcker att bara sätta fler i arbete. När det är tre gånger så vanligt att man blir sjuk i Rinkeby som på Östermalm och när det är nästan 20 gånger så många socialbidragstagare i Bergsjön som i Askim är det inte tillräckligt att bara hoppas i allmänhet på marknadens osynliga hand. Det krävs organiserad politisk handling för en grundläggande samhällsförändring.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Ett område där det är dags för handling är rätten till bostad. Det byggs på tok för få hyreslägenheter i landets villaförorter, och de som över huvud taget byggs har på tok för höga hyror. Den som inte har råd att stå i de få riktiga bostadsköer som finns har ingen chans att få en bostad över huvud taget, vilket särskilt drabbar just människor med utländsk bakgrund.

Detta ger sammantaget i dag en situation med cementerat segregerat boende där vissa stadsdelar förblir getton för den rika vita överklassen. Vänsterpartiet kräver därför att kommunala och avgiftsfria bostadsförmedlingar blir obligatoriska i landets kommuner och att man i planeringen av byggandet medvetet bryter segregationen. Fler hyreslägenheter i innerstäderna och de väletablerade villaförorterna ger möjlighet också för andra än de allra rikaste att bo där.

Herr talman! Göteborg är fullt. Malmö är fullt. Det är budskapet från ledande socialdemokrater de senaste veckorna. Man vill avskaffa möjligheten för asylsökande att under väntetiden bo där de vill i eget boende. Låt mig för Vänsterpartiets räkning säga att väntetiderna *är* för långa och måste kortas med mer pengar till handläggningen och, inte minst, en rättssäker asylprocess. Men det innebär inte att asylsökandes rätt att bosätta sig där de vill under väntetiden kan inskränkas.

Ytterst handlar det faktiskt om en människosyn: att inte skilja på folk och folk. Vad säger egentligen ledande socialdemokrater när studenter söker till universitet och högskolor på samma orter? Det är fullt? Skulle inte tro det. Vad säger socialdemokrater när etablissemangets egna företrädare vill flytta från en stad till en annan? Det är fullt? Knappast. Snarare säger man: Välkommen hit! Här kan du få en etagelägenhet i innerstaden.

Hyckleri och dubbelmoral – javisst. Men det är faktiskt allvarligare än så. Det rör sig om rå och öppen etnisk diskriminering. Må det aldrig bli verklig politik i det här landet!

Anf. 6 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! I årets valrörelse var jag på valmöte i Umeå, där jag träffade en kille som sade: Hur är det egentligen med integrationen här? Alla invandrarföreningar vi har här i Umeå har massor av aktiviteter ihop där vi umgås, samtalar och har trevligt. De enda vi inte har lyckats integrera dit är svenskarna. Alla vi andra med olika nationaliteter och olika bakgrund har lyckats integreras och samlas, men vi får aldrig dit svenskarna.

Det här är ett viktigt problem. Om vi ska kunna klara ett mångkulturellt samhälle måste vi inse att vi alla ingår i detta mångkulturella samhälle.

För mig var regeringsförklaringen ett positivt besked. Äntligen skulle regeringen ta hand om och göra någonting åt integrationsfrågan. Den skulle bli en av de två huvudfrågorna under den kommande mandatperioden. Men sanningen är att detta är tomma ord. Mona Sahlin säger i dag att det inte är något misslyckande. Men vad är det då vi ser? Är det inte ett misslyckande att inte ha uppnått målet om att alla ska ha rätt till arbete? Är inte det ett misslyckande?

Det pratas, och det ska integreras vertikalt och horisontellt. Hade orden räckt till för att integrera hade vi nått väldigt långt i dag. Kalle Lars-

son har precis stått i talarstolen och talat om hur eländigt det är i dagens Sverige. Samme Kalle Larssons vänsterparti stöder ju den här politiken, som är så passiv och som inte ger invandrarna en chans att bli en del av det svenska samhället.

Egentligen tycker inte jag att man ska göra den här frågan mer komplicerad än den är. Vi vet att integration i första hand handlar om jobb, jobb och jobb – jobb från första dagen, jobb under kommunplaceringen och jobb också sedan man fått permanent uppehållstillstånd. Ingen invandrare som kommer hit vill bli ett offer. Man vill vara med. Man vill bygga Sverige. Man vill försörja sig själv och sin familj. Man vill bli en del av det svenska samhället. Men vi gör alla till offer. Om vi hade insikten att just jobben är en nyckel till delaktighet skulle vi också få en bättre integration i det svenska samhället.

Det talas väldigt mycket vackert om introduktionstiden i Sverige. Man ska lära sig svenska, man ska få kunskaper om det svenska samhället, man ska få utbildning och komplettering av utbildning så att man ska vara rustad. Vi ser resultatet. Det är oändliga svenskkurser, oändliga introduktionskurser, men alla de utvärderingar som gjorts visar ju att vi har misslyckats. Det här är regeringens ansvar.

Sedan tycker jag också att diskussionen om språket har tagit en underlig vändning. Hela frågan om språkprov bygger på föreställningen att språket är nyckeln till samhället. Men så är det inte. Det är tvärtom så att det är samhället som är nyckeln till språket. Det är så det är.

Tänk er själva! Om klassrummet vore det bästa när det gäller att lära sig språket och lära känna kulturerna kan man fråga sig: Varför skickar vi alla våra ungar till Frankrike, Tyskland och USA om det är klassrummet som är det bästa stället att lära sig språk och kulturer?

Nej, tågordningen borde vara: gärna ett språk, men först ett hederligt arbete. Då kommer man i kontakt med arbetskamrater och det samhälle som man ska bo och leva i framöver. Och man känner också att man gör nytta.

Det handlar också om att snabbt kunna få kontakt med arbetsmarknaden. För Centerpartiets del tycker vi att det är viktigt att man i varje kommun inrättar så kallade jobbpooler där den offentliga, privata och ideella sektorn kan hjälpas åt redan när människor kommer hit som flyktingar. Det finns massor med uppgifter som vi behöver utföra i Sverige i dag och som många skulle vara glada över att få hjälpa till med.

Det här är en möjlighet, men det måste också vara ett krav. Vi erbjuder möjligheten till jobb, men vi förväntar oss också att människor ska ta den möjligheten, oavsett om de råkar vara födda i något annat land eller i Sverige. Samma krav ska gälla.

Herr talman! När nio av tio som är födda i Sverige och har högskoleutbildning också har ett kvalificerat jobb är motsvarande siffra fyra av tio för dem som är födda i utlandet. För dem som är födda i Afrika är det bara tre av tio.

I dag är det ungefär 30 000 människor som bor i Sverige som jobbar i yrken där deras utbildning inte kommer till sin rätt. Ofta har de kunskaper i yrken som vi har brist på i Sverige i dag. Det är fullständigt ologiskt. Frågan är inte om vi har råd att ge de här människorna en möjlighet att jobba; frågan är om vi har råd att låta bli.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Man kan kräva mycket ansvar från näringslivet och från fackföreningarna. Det finns också många företag som ställer upp på ett positivt sätt. Men vi måste också ta upp den offentliga sektorns ansvar och diskriminering. Vi vet att den offentliga sektorn är oerhört dålig. Vi vet att den statliga sektorn, där Mona Sahlin själv är ansvarig, är oerhört dålig. Vad gör regeringen åt detta? Jag skulle vilja ha ett svar på det. Vad vidtar ni för särskilda åtgärder för att just staten ska kunna ta det ansvar som man faktiskt är skyldig att ta?

Jag tycker också att det är viktigt att vi klarar av att se vilka utbildningar de människor som kommer till Sverige har. Vi måste, som många har varit inne på, kunna validera de utbildningarna och komplettera med de kunskaper som behövs. Det är inte rimligt att sjuksköterskor från många andra länder inte kan få jobb i Sverige när det råder brist på sjuksköterskor i den svenska sjukvården.

Det finns massor av byråkratiskt krångel. Och på det här området har regeringen varit oerhört passiv under alla dessa år.

Jag skulle också vilja kommentera debatten som förs om boende för asylsökande. Jag tycker att det är viktigt att den debatten hyfsas och att vi inte börjar kasta anklagelser runtomkring oss. Jag kan känna stor medkänsla, precis som Lars Leijonborg är inne på, med de kommuner som inte klarar av trycket från alla asylsökande. Jag tycker att det är alldeles självklart att alla kommuner ska dela på detta ansvar.

Nu är inte lösningen att införa kommunarrest för alla dem som har fått uppehållstillstånd. För dem ska gälla samma regler som för alla andra. Men många av dem som söker asyl kommer inte att få det. De kommer att tvingas att återvända till sina hemländer. Men under tiden i Sverige ska man ha drägliga förhållanden, och våra kommuner ska också ha möjlighet att åstadkomma vettiga villkor. Därför måste vi våga överväga möjligheten att kräva att asylsökande bor på placeringsorten under asylprocessen. Det vinner kommunerna på, och det vinner hela samhället på.

En framgångsrik integrationspolitik är en av de stora utmaningar vi står inför. Jag skulle till sist vilja fråga statsrådet Mona Sahlin: Var är de konkreta målen? När tänker ni utvärdera dem? Det räcker inte att säga att alla ska ha samma rätt till arbete. Sätt upp de konkreta målen, utvärdera dem och kom tillbaka till riksdagen och meddela när ni har uppnått resultatet!

Anf. 7 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman och alla som lyssnar! Jag har här i kammaren följt den debatt som handlar om integration i åtta år. Det är ganska lätt att vara missmodig när man hör diskussionen i dag.

Det som är positivt är att det i dag finns fler partier – inte alla – som mer tydligt talar om diskriminering som ett problem och att man måste ta krafttag mot diskriminering. Diskriminering som en problembild har blivit mer tydlig, bland annat hos Socialdemokraterna, och det är positivt. Men jag tror inte att det är tillräckligt.

Den verklighet som många invandrare upplever i dag är skrämmande. Om du är arab med mustasch, man i medelåldern, och sätter dig på en buss kan du märka att ingen sätter sig bredvid dig. Du känner att du är utanför, att du inte når att tala med svenskar. Detta känns. Vilken förned-

ring det är och vilken maktlöshet man känner. Då väljer man hellre att sitta i Rinkeby på kaféet och prata med dem som vill prata med en, med dem som sätter sig bredvid en. Eller när man har sökt 200 jobb och inte ens fått komma på en enda anställningsintervju! Vilken otrolig frustration man känner när man sitter på en flyktingförläggning, och det är tredje året men man har fortfarande inte fått något besked om man får stanna i Sverige eller inte. Vilken psykisk påfrestning det är. Den omöjliggör en koncentration på nuet och på situationen i det land man bor i nu.

Det finns så mycket. Vi pratar väldigt ofta om unga invandrartjejer, och det är bra, även om inte tillräckligt mycket har gjorts, men hur mycket pratar vi om unga invandrarkillar och deras situation?

Jag känner att det finns väldigt mycket välvilja och att de flesta här i kammaren i grunden står upp för människors lika värde. Det är jag helt övertygad om. Men jag tror inte att man förstår vidden av problemen, och jag tror inte att man politiskt har valt att prioritera de här frågorna tillräckligt högt. Vi måste ta stora krafttag. Och en av de viktigaste sakerna är att motverka diskrimineringen.

Vi har kommit överens med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet om att man ska införa lokala diskrimineringsbyråer i hela landet. Jag hoppas, Mona och Kalle, att vi väldigt snart kan genomföra att det finns en diskrimineringsbyrå i varenda kommun i Sverige. Är du diskriminerad ska du ha någonstans att vända dig, någon som tar upp ditt fall, går upp till polisstationen eller går upp till bostadsbolaget som diskriminerar dig och kan lösa konflikter på plats.

Att införa diskrimineringsklausul vid offentlig upphandling är vi också överens om. Det hoppas jag också att vi kan genomföra väldigt snabbt och att det blir en bra klausul, en effektiv klausul som gör att företag som diskriminerar blir av med de affärer som de har med till exempel landsting och kommun. Pengar är makt.

Det finns mycket mer som man måste göra. Vi vill införa mångfaldsplaner på varenda arbetsplats med mer än tio anställda. Det här måste vi göra i kommuner och landsting, inom statliga bolag, men också i det privata näringslivet.

Det finns en myt om att den offentliga sektorn är så mycket sämre än det privata näringslivet. Det stämmer inte. Näringslivet har olika delar, en segregerad arbetsmarknad inom privata näringslivet där det bara är invandrare som jobbar och en annan del där det är mer blandat. Sedan finns det företag – Ericsson är ett sådant exempel – som har gått före med goda exempel och faktiskt har haft en aktiv rekryteringspolicy och som aktivt har försökt att motarbeta diskriminering. Men Ericsson är ett undantag. Det är inte många företag som gör så, men de som gör det förtjänar att belönas.

Och sedan: Varför har inte vi i Sverige en minister med utomeuropeisk bakgrund? Jag tycker att det borde vara en självklarhet. Varför har inget parti, utom faktiskt Miljöpartiet, en ekonomisk talesman med utomeuropeisk bakgrund? Ändå är Miljöpartiet det minsta partiet av alla partier, och det är det första partiet som har en person med utomeuropeisk bakgrund som ekonomisk talesman. Fundera över det, fundera över vilka mekanismer som ligger bakom!

Jag tror inte att Göran Persson vill diskriminera. Jag tror att det finns mekanismer i samhället som påverkar de flesta. Vad är det som gör att

inte Göran Persson, som tillhör det största partiet i Sverige med flest medlemmar av alla partier, inte kan hitta en enda person med utomeuropeisk bakgrund att sätta på en ministerpost? Det finns mekanismer i vårt samhälle, och vi måste vara mer självgranskande.

Sedan kanske det låter lite oförskämt, men jag vet att Mona Sahlin som minister har haft en väldigt hög ambition. Men jag vet också att Mona Sahlin inte alltid har fått gehör från sina kolleger för att driva så mycket som hon har velat, att frågan inte politiskt och ekonomiskt har prioriterats så mycket som Mona Sahlin som minister har velat göra. Så är det faktiskt. Det är därför väldigt bra att det i den här debatten deltar ett par partiledare.

Forskningen vill jag också ta upp, för forskningen är eftersatt på det här området. Det har även Andreas Carlgren nämnt i sin DN-debattartikel häromveckan. Vi måste satsa mer pengar på forskning på det här området. De borgerliga partierna är inte särskilt överens om vad de tycker i den här frågan. Det tycker jag är väldigt olyckligt.

När det gäller språktest vill jag bara säga att det är så otroligt orättvist. Det slår hårt mot dem som har låg eller kort utbildning och mot dem som har modersmål som ligger långt ifrån det svenska modersmålet, och det är ett väldigt orättvist urvalsinstrument.

Att prata integration utan att prata om kriget mot terrorism blir fel, för kriget mot terrorism som pågår och som har pågått sedan den 11 september påverkar vår syn i Sverige på människor. Det skapar mer diskriminering. Det skapar mer islamofobi, mer utanförskap och diskriminering av alla invandrare, speciellt de som ser lite annorlunda ut och som heter Ahmed eller Joe Frans till och med eller som har en annan hudfärg.

Vad behövs för att kunna föra ett krig? Det behövs fiendebilder. Och just nu i dag skapas det en fiendebild av vissa människor i vår värld, speciellt muslimer, för utan den fiendebilden kan man inte föra ett krig. Den här fiendebilden gör att vi kan acceptera att 3 000 människor utan rättssäkerhet frihetsberövas över världen, att vi accepterar att det tas en miljon kronor från svenska medborgare som de har skickat till sina somaliska släktingar och att man inte gör särskilt mycket åt det, eller att iranier eller eritreaner inte får fortsätta som städare på Arlanda efter den 11 september. Det är för att vi har en fiendebild som skapats i Sverige och i USA som påverkar oss alla.

Anf. 8 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Först vill jag säga att mycket av det som har kommit fram, både i den här debatten och många gånger tidigare och jag hoppas många gånger i fortsättningen också, bottnar i vad jag upplever som en mycket ärligt menad upprördhet från de flesta här i kammaren över de orättvisor som man ser och över den diskriminering som många upplever. Det finns en väldigt beslutsamhet hos många och som har vuxit. Det uppskattar jag, och jag tror också att den är ärlig både från min och från allas sida här i debatten här i dag.

Det är en beslutsamhet om att segregationen måste bort och också en förtvivlan över att så många gånger förr – och jag delar gärna den kritiken – har debatten om integration utgått från ett ta-hand-om-perspektiv eller, som en del har nämnt här, ett tycka-synd-om-perspektiv. Man har

klumpat ihop insatser i stället för att se varje individ som kommer, vars och ens bakgrund och förutsättningar. Det är oerhört viktigt att vi har kommit så långt att också dessa förändringar nu tränger sig in tack vare, påstår jag, regeringens arbete, riksdagens arbete och det som sker på många håll i landet.

Jag vill också betona att det är en väldigt stor skillnad på debatten och förutsättningarna för några år sedan och dem vi har i dag. Det var inte så många som kommenterade det, så jag vill upprepa det. Det är en oerhörd skillnad mellan att arbeta med integrationsfrågorna i massarbetslöshetens spår och i arbetskraftsbristens början. Det är en oerhörd skillnad på hur arbetsmarknadspolitiken riktas in om vi talar om en situation där arbetslösheten i Sverige var i stigande och låg på 10–12 % och nu när den fortfarande är fallande. Alltfler inser den brist på arbetskraft som syns i dag men som framför allt kommer att synas om bara några år.

Och visst är det så att det krävs samling, Bo Lundgren, i hela nationen, som du uttryckte det, för integrationspolitiken handlar ju inte bara om politikernas ansvar, även om det förstås är störst och tungt. Det handlar också om oss som medborgare, om oss som grannar, om oss som arbetsgivare, om oss som aktiva i folkrörelser, om idrottens möjlighet att medverka till integration. Det är oerhört många delar, så självfallet måste vi redan i dag i stor utsträckning och ännu mer samlat se detta som en nationell uppgift.

Däremot tror jag att det är fel att, som Moderaterna föreslår i dag i en rapport som man kallar *Avskaffa integrationspolitiken*, i stället tala om ett nationellt råd. Det är vardagsarbete, strategiska överväganden och förändringar i grunden i alla delar av politikens områden som krävs. Jag tror inte att det hjälps av att man avskaffar det man kallar integrationspolitiken.

Jag fortsätter också att anse att det är stor skillnad på att säga att vi måste göra mer för att nå målen, att vi måste fortsätta att förändra stora delar av innehållet i integrationspolitiken beroende bland annat på att förutsättningarna på arbetsmarknaden spelar en väldigt roll, om vi jobbar i ett eko av en massarbetslöshet eller om vi jobbar i en påbörjande brist på arbetskraft.

Jag vet inte om någon blir lyckligare om jag säger att jag inte tycker att jag har lyckats. Men det jag störs av är när man dömer ut allt och säger att det är misslyckat. Vi måste våga se med båda ögonen, se det som faktiskt har lyckats för att förstärka det och se de insatser som helt har gått åt skogen och förändra dem. Jag tänker i alla fall fortsätta att försöka ha båda ögonen med i politiken.

Vi har förändrat i grunden mycket av det som syns på arbetsmarknaden, också nu det senaste halvåret, Lars Leijonborg. Det är inte någon gammal siffra från någon gammal valrapport, som du påstod, utan det är de allra senaste siffrorna från AKU. De visar att arbetslösheten fortsätter att falla för utomeuropeiska medborgare. Fortfarande är den för hög; fortfarande måste sysselsättningsgraden öka mer. Men vi kommer ingen vart i debatten om vi inte åtminstone kan se och erkänna att vi har haft ett trendbrott som inte bara, påstår jag, beror på konjunkturen utan också på det idoga arbete och förändringsarbete som har skett bland myndigheter, riksdag och regering och framför allt ute i våra kommuner. Där har man

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

arbetat med en helt annan arbetsinriktad introduktion de senaste åren, och det ger också resultat.

Mycket av det som krävs här i debatten i dag vill jag också säga sker nu: förändrad introduktion, praktikplatser från första dagen, validering av yrkeserfarenhet och utbildning, individualisering både i synen på flyktingarna som kommer och också till exempel på svenska för invandrare. Det är bra att det finns en sådan, som jag ändå tolkar det, samsyn om vilka grundläggande värderingar som måste gälla. Men om man inte inser att vi måste rikta in ännu mer sökljus på diskrimineringen kommer vi aldrig att kunna stå här och säga att vi har lyckats med integrationen.

Bo Lundgren nämnde inte ordet diskriminering en enda gång. Det är inte bara fråga om att använda ord. Eftersom jag är "pratminister" vet jag det. Det räcker inte med att prata. Man måste förstå strukturen bakom diskrimineringen, menar jag, för att kunna förändra det vi diskuterar i dag. Detta med skatter och checkar är dålig politik på alla områden – alltså detta att ständigt kräva sänkta skatter, får jag väl betona. Det vore en katastrof också om det vore det synsättet som skulle vara grunden för en annan integrationspolitik.

Insikten om de olika strukturella hindren är viktig, och också att tolka det som sker på olika sätt. Många har till exempel nämnt här att andra generationens invandrare har det svårt i skolan. Det har kommit sådana rapporter. Men dessa rapporter säger också en annan sak: Bäst går det för flickor. Infödda svenska flickor har de bästa betygen. Därefter går det bäst för flickor med utländsk bakgrund. Först därefter kommer infödda svenska pojkar.

Man måste också se att det ligger en fara i att bara upprepa att det hela tiden handlar om att den som har utländsk bakgrund alltid har de sämsta förutsättningarna. Flickor med utländsk bakgrund har visat att de är bra mycket bättre i skolan än pojkar som är födda och uppväxta i Sverige. Vad säger det oss? Vi måste kvalificera debatten för att förstå det här med strukturell diskriminering och utanförskap och var generella insatser har störst framgång.

Regeringen arbetar konkret med diskrimineringslagarna, att förändra arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken och att förändra introduktionen och mottagandet av flyktingar i precis den riktning som många här efterfrågar. Det är rimligt, vill jag säga, det som Maud Olofsson efterfrågar, att också se mer konkreta mål och konkret visa vart utvärderingarna leder oss. Vad fungerar, vad fungerar inte? Till stor del görs detta redan på Integrationsverket, men jag är beredd att återkomma till den diskussionen, för jag tycker att den är rimlig.

Allra sist, Lars Leijonborg: Stå inte här och säg att Malmö och Göteborg skulle säga att staden är full! Man måste väl ta den debatten på lite större allvar. Det är en diskussion om hela landets ansvar, om svårigheterna som uppstår om man inte kan planera skolan för ungarna på bästa sätt, om att inte kunna klara introduktionen på bästa sätt, om att några områden får leva med trångboddhet och segregation medan andra kommuner helt säger nej. Det är en rimlig debatt. Det handlar om att inte hindra rörligheten, för den är i grunden bra för integrationen, utan att öka det gemensamma ansvaret.

Herr talman! Låt mig först säga att jag tycker att det är bra att Folkpartiet numera stöder det moderata kravet på kunskaper i svenska för medborgarskap. Så sent som i juni i år var vi ju alldeles ensamma här i riksdagen om att ställa det kravet.

Däremot förvånar det mig lite grann att Lars Leijonborg väljer att lyfta fram detta som det kanske centrala i diskussionen med Mona Sahlin. Visst är det naturligt med kunskaper i svenska för medborgarskap efter fem år i Sverige. Men det väsentliga är ju att man, när man kommer till Sverige, snabbt får kunskaper i svenska, att man får ett jobb eller en praktikplats direkt och att man lär sig språket tidigt. Det är det vi i första hand ska fokusera arbetet på.

Sedan får jag säga att jag tror inte att Mona Sahlin vill att det ska vara som det är. Jag tror inte det. Jag känner Mona Sahlin som en i grunden positiv och säkert målinriktad och ambitiös människa. Det är inte heller jag som i första hand säger att det finns problem. SNS-rådet säger: Flyktingintegrationen är ett veritabelt misslyckande. Läget i dag är krisartat. Och låt oss alla börja med att erkänna detta.

Sedan är då frågan: Vad är det som gör att regeringen inte har lyckats, och möjligen inte heller kommer att kunna lyckas? Jo, det är mer en fråga om att man binds av värderingar och idéer som handlar just om synen på människan och förhållandet mellan människa och politik. För det blir ju trots allt mycket politik och mycket styrning och regleringar när Mona Sahlin talar.

Men det fanns ett litet ljusstecken, tycker jag, när Mona Sahlin säger att vi kanske ska gå ifrån ta-hand-om-perspektivet. Kunde vi bli överens om stå-på-egna-ben-perspektivet som ett sätt att kunna hantera integrationsfrågor, att hantera delaktigheten i samhället, vore det ganska bra. Men det som ska backa upp det här med att stå på egna ben finns inte. Det är där vi kommer till problemet. Vi måste ha en politik som ger oss fler företag, fler växande företag, och fler jobb som alla, också de som i dag står utanför, kan ta.

Vi måste ha en förändring av reglerna som gör att man känner att det är stimulerande och lönsamt att ta ett jobb. Det ska löna sig att arbeta. Vi ska ha arbete i stället för bidrag. Jag skulle vilja fråga Mona Sahlin om hon är beredd att ändra reglerna så att man, när man kommer i en sådan här situation, får ersättning för att arbeta eller studera, eller en kombination av båda, och att det vore en förutsättning för ersättningen, i stället för socialbidrag. Det tycker jag i grunden är en central frågeställning och något som snabbt kan leda till både språkkunskaper som man kan använda sig av och jobb som gör att man står på egna ben.

Det handlar om kunskapsklimatet, det handlar om att skolorna ska bli bättre och det handlar om en ny skolpolitik. Det är det jag menar med att avskaffa integrationspolitiken som ett slags sektorspolitik. Vi måste ha en politik som leder till integration för att politiken i sig är bra. Sedan finns det ett stort antal människor som under de här åren har fastnat djupt. Det är där jag skulle vilja ha den stora satsningen, en satsning där vi alla kan vara överens om att gå in och ha en ambitiös målsättning. Men det handlar inte bara om mål. Vi ska också involvera, med vårt bistånd, människor lokalt och på det centrala planet så att man jobbar med dem som i dag har fastnat i utanförskapet med målet att de ska ha

samma förvärvsfrekvens som de som i övrigt finns på arbetsmarknaden. Detta skulle vara det stora målet.

Där skulle jag vilja ha svar från Mona Sahlin. Det gäller till exempel detta: Är ni beredda att ändra politiken så att det blir en bättre politik för företagande, en politik där jobb lönar sig bättre jämfört med att ha bidrag, än i dag? Är ni beredda att byta bidragen mot ersättning för arbete eller studier? Och är ni beredda att göra den här snabba, stora, gemensamma insatsen för att under de fyra fem år som ligger framför oss verkligen kunna hindra det som annars är risken: kriminalitet, smygrasism och öppen rasism? Det är det jag inte vill ha.

Allra sist, Mona Sahlin, vill jag säga att jag tror att detta är det bästa sättet att lösa den diskriminering, den mobbning av människor, som måste motarbetas var den än förekommer.

Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Kalle Larsson har ju en revolutionär ton när han talar. Då tyckte jag att det var ganska rart på något sätt att det mest konkreta han landade i var att regleringsbrevet måste få en ny formulering. Sedan sade han att Folkpartiet har begärt den här debatten för att vi på något sätt skulle vilja förändra något av det som sades före valet. Som jag inledde med att säga är det ju precis tvärtom. Vi vill ha den här debatten för att vi inte tyckte att vi fick den ordentligt före valet. Allt det som vi sade före valet har jag upprepat här i dag. Jag tycker att alla de invändningar som Kalle Larsson hade här var lika felaktiga nu som när Gudrun Schyman anförde dem före valet.

För att ta det viktigaste, och det här är i hög grad också en replik till Mona Sahlin, så är Kalle Larssons huvudpoäng att Vänsterpartiets politik innebär att alla har rätt till vävlönade jobb. Och Yvonne Ruwaida sade att det är så mycket välvilja i debatten. Ja, det är klart: Det vore naturligtvis strålande om alla kunde få välbetalda jobb, om alla kunde få en riksdagsmannalön eller något sådant. Men det är ju så att man ständigt dömer ut alla förslag där människor i början, under den första tiden på arbetsmarknaden, till exempel på en praktikplats kan arbeta mot en lägre ersättning om det verkligen leder till att man kommer ur ett bidragsberoende. Om man dömer ut allt sådant som att det rör sig om ett B-lag, det är ju då man cementerar den här strukturen med ett C-lag. Kalle Larsson och Mona Sahlin har stort ansvar för att man genom att avvisa den här typen av förslag – till exempelvis det som SNS-forskarna framför och det som vi stod för före valet – cementerar utanförskapet och segregationen.

Självironi är alltid charmerande, men när Mona Sahlin kallar sig pratminister tycker jag ändå att det är något tragiskt i det hela – att ha gått från superminister till pratminister. Alla vet att det finns ett reellt innehåll i de begreppen. När de stora förhoppningar som knöts till Mona Sahlins person och de löften som den socialdemokratiska regeringen gav har grusats och verkligheten är att mycket lite har hänt är det faktiskt tragiskt.

Jag önskar att statsrådet kunde använda sina sista minuter i debatten till att kommentera de konkreta förslag som vi har fört fram. De ligger ju ganska nära det som SNS-forskarna föreslår i sin rapport i dag. De konstaterar att man som flyktinginvandrare måste komma in mycket snabbt på arbetsmarknaden. De föreslår ett system där man tidigt kombinerar

arbete med språkträning. Det är precis vad vi också har velat uppnå med vårt förslag. Det vore intressant att höra om regeringen har några radikala grepp för att detta verkligen ska få ett brett genomslag.

Jag var på en skola i Rosengård i förrgår. Där är det 8 % av elevernas föräldrar som försörjer sig genom eget arbete. 92 % gör det inte. Det är dagens verklighet. Har regeringen någon kommentar till den verkligheten?

Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Det talas mycket om huruvida det finns diskriminering i vårt samhälle. Självklart finns det det. Vi ser det i många olika sammanhang, inte minst inom arbetslivet.

Vi behöver ha starka lagar på det här området. Vi behöver se över lagstiftningen och se om den behöver förstärkas. Men vi måste också inse att det inte räcker med lagstiftning. Det handlar också om – som jag var inne på i mitt anförande – värderingarna och attityderna. De problemen kommer vi inte att kunna lösa utan ett rejält samtal om vilka värderingar vi ska ha i vårt samhälle, och jag tror att en värdekommission kan stimulera en sådan sak.

Vi kan titta på det exempel från USA som nämndes. Enligt Migrationsverkets rapport från förra året är 13 % av flyktingarna i Sverige självförsörjande först efter tre–fyra år. I USA är motsvarande siffra 95 % efter bara fyra månader. Självklart finns det stora olikheter – reservation för det – men jag tror inte att USA har mindre problem med diskriminering än Sverige. Det indikerar att det finns systemfel i den svenska politiken. Dem borde vi samtala mycket om också i dag.

Mona Sahlin säger att vi alla är engagerade i de här frågorna. Det stämmer. Det är vi från alla partier och alla som deltar i den här samhällsdebatten. Mona Sahlin säger att hon vill ha båda ögonen med sig i de här frågorna. Det är självklart bra, men ännu viktigare är att ha båda händerna med sig, för det måste hända saker och ting.

I Mona Sahlins inlägg skiner det igenom att hon är ganska nöjd med det batteri av åtgärder som man i dag använder sig av – eller kanske brist på åtgärder ibland också. Det är den stora skiljelinjen, tror jag. Vi andra frustar lite grann över bristen på nytänkande och bristen på handling.

Vi har talat om praktik och lärlingssystem som ett sätt att hyvla ned trösklarna, för att få människor med invandrarbakgrund in på arbetsplatserna, in på arbetsmarknaden. Det är bra inte bara för deras möjlighet att få fotfäste på arbetsmarknaden. Det är också viktigt för språkträningen och för de sociala kontakterna med övriga medborgare som bor i vårt land.

Frågan är då: Varför kan inte Mona Sahlin säga att vi borde pröva den här typen av metoder? I stället är det som jag berättade. I morse satt vi i arbetsmarknadsutskottet här i riksdagen, och majoriteten – socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – avstyrkte motionskrav. Det var konkreta sådana förslag, exempelvis från oss kristdemokrater. Detta kommer att klubbas här i kammaren om några veckor. Mona Sahlin får gärna delta i den debatten och vara med och diskutera de här sakerna då också.

Det är rörande att höra den klädsamma ödmjukhet som finns hos Mona Sahlin när det gäller misslyckandena och bristen på uppnådda

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

resultat på området. Kalle Larsson är inte lika ödmjuk. Men både socialdemokrater och vänsterpartister måste ta ansvar för den politik man har fört. Socialdemokraterna har haft makten i åtta år och är inne på nionde året. Kalle Larssons vänsterparti har deltagit under fyra år och hoppas väl få delta i fyra år till med att stödja regeringen. Utvecklingen är som den är, och situationen är som den är. Vilket ansvar tar ni för att det recept ni har haft inte har fungerat? Det måste vi få diskutera här i kammaren. Ni måste sluta vara i opposition mot er själva utan ta ansvar för de beslut ni har fattat.

Slutligen vill jag återkomma till mitt exempel från Östberga i Stockholm, där stora invandrargrupper vill försöka bilda egna bostadsrättsföreningar för att själva praktiskt få utöva demokratiskt beslutsfattande om sitt boende. Detta har stoppats från socialdemokratisk sida. Jag tycker det är tragiskt att det blir stopp när man gör verkliga demokratiprojekt i områdena, medan det är acceptabelt att man håller på med torrsim – olika projekt som stimuleras av med Mona Sahlins pengar. Från maktens sida blir det stopp för verkliga demokratiprojekt som rör det egna boendet. Det är tragiskt.

Anf. 12 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Stefan Attefall och Maud Olofsson anklagar oss för att inte ta ansvar. Men vi kommer att vara i ständig opposition till det ekonomiska system som uppenbarligen systematiskt diskriminerar människor. Det betyder inte att vi inte gör vad vi kan för att förbättra hur samhället i dag ser ut.

I samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer vi under de här åren att göra vad vi kan för att få några konkreta framsteg. Vi har börjat, och vi kommer att fortsätta. Men vi kommer inte att avhålla oss från att säga vad vi tycker. Vi kommer inte att sluta med den kritik vi har av hur detta system ser ut bara därför att vi också försöker förbättra det. Det är ingen logik som för mig går ihop.

I stället – och uppenbarligen missade den liberalt selektiva hörseln detta – lägger vi fram konkreta förslag, Lars Leijonborg. Vi föreslår:

- att integrationen börjar dag 1
- att man samordnar undervisningen i svenska under asyltiden med svenska för invandrare
- att man ser till att fler får arbete och praktik redan under asyltiden
- att man bryter diskrimineringen på arbetsmarknaden genom obligatoriska mångfaldsplaner och genom att man gör flerspråkighet till merit vid anställningar.

Vi har föreslagit och föreslår igen att det segregerade boendet bryts upp genom boendepaneringsprogram och avgiftsfria kommunala bostadsförmedlingar.

Lars Leijonborg, detta är ju den politik som ni gång på gång har avslagit! Det handlar inte om att vi saknar konkreta förslag. Det handlar om att vi har olika konkreta förslag.

Låt oss ta upp det som ni tydligast av allt har fört fram som lösningen på integrationsfrågorna: språktest som krav för medborgarskap. En le-

dande högerextremist uttryckte det nyligen så här: Folkpartiets förslag gynnar oss, såväl kortsiktigt som långsiktigt.

Folkpartiet är, skulle jag vilja säga – med detta krav nu understött eller föregripet av Bo Lundgren – det parti som har gjort enskilt mest för att introducera rasistiska och främlingsfientliga frågor i debatten. Var finns de tiotusentals människor som glider omkring i kravlöshet utan att någon gång vilja lära sig svenska? Peka på var de människor finns någonstans som inte har någon lust att lära sig svenska! Det är ju kärnan i ert förslag.

Vi säger att språket är avgörande. Möjligheterna att lära sig det svenska språket hänger dels ihop med att man får en vettig undervisning i modersmålet, dels med att man har goda förutsättningar att få lära sig svenska. Vore det inte mer klädsamt, Lars Leijonborg, att faktiskt ta ansvar för den politik som ni själva har drivit i Stockholm? Privatiseringen av svenska för invandrare i Stockholms kommun under er ledning gav större klasser, lägre löner till lärarna och en allmänt sämre undervisning.

Lars Leijonborgs förslag i dag för att bryta segregationen är att säga: Välkomna till Sverige. Ska ni bo här då måste ni verkligen lära er svenska för att bli en del av demokratin. Och vi ska göra det riktigt svårt för er att lära er svenska.

Med en sådan politik stänger man människor ute. Man bjuder inte in dem. Det är, menar vi, en politik för utanförskap och inte alls för innanförskap.

Sedan har vi hört det som Bo Lundgren säger förut – arbete i stället för bidrag. Men vi vet att det ska förverkligas genom löner som understiger det som fastställs genom kollektivavtal. Det är ett klassiskt grepp. Vi känner igen det sedan arbetarrörelsens begynnelse – att undergräva själva tanken på att alla människor ska ha rätt till arbete till rimlig lön. Och vi vet att det skulle skapa ett skrämt och hunsat låglöneproletariat. Och det skulle vara ett mycket effektivt sätt att cementera segregationen och klassklyftorna i det svenska samhället. Vi vet på vilken sida du står, Bo Lundgren. Men vi befinner oss på olika sidor i den striden. Så kommer det nog att förbli. Däremot hoppas vi att det aldrig blir svensk politik att ställa arbetare mot arbetare beroende på att de har olika hudfärg.

Anf. 13 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Kalle Larsson säger: Vi vet på vilken sida ni står.

Sanningen är att vi också vet på vilken sida Vänsterpartiet står. Vi kommer att vara i opposition, säger Kalle Larsson. Det kommer ni väl inte alls att vara? Ni kommer att stödja den regering som sitter och genomför denna politik. Ni stöder den sittande regeringen vid misstroende-förklaring, och ni stöder den i budgeten.

Min fråga till er i Vänsterpartiet är: Vad är ni hittills mest nöjda med i integrationspolitiken? Vad är det som ni har påverkat och som har gjort att integrationsfrågorna har lyfts fram på ett bättre sätt med er hjälp? Sanningen är ju att misslyckandet är lika mycket ert som regeringens.

Jag skulle vilja tacka statsrådet för att vi kan få lite tydligare mål. Jag hoppas att man återkommer till riksdagen med dessa tydliga mål, så att vi får en chans att diskutera dem och faktiskt också komma med en ordentlig utvärdering. Då tror jag att vi kan komma någon vart i denna debatt.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Sedan säger Mona Sahlin att vi ska se det som har misslyckats. Jag tycker att det stora misslyckandet faktiskt är synen på individperspektivet, det vill säga att alla system är uppbyggda med regler uppifrån som ska tryckas ned i systemet. Det kan aldrig anpassas till den enskilde individen. Gå in på vilken arbetsförmedling som helst och tala med dem som handlägger ärendena där. Då ser man att just detta att man inte får ha det lokala beslutsfattandet gör det nästan omöjligt att också anpassa åtgärder för enskilda individer.

Det finns några kommuner, bland annat Laholm, som har jobbat förtjänstfullt med att försöka samordna systemen. Men de statliga myndigheterna säger samfällt att det är så svårt att göra det med det regelverk som vi redan har. Det är där som jag tror att regeringen har det största bekymret.

Är statsrådet beredd att ge lokalt beslutsansvar till de lokala arbetsförmedlingarna?

Den andra frågan handlar om diskriminering. Mona Sahlin anklagar Moderaterna för att inte tala om diskriminering. Nej, men Mona Sahlin tar inte upp den egna diskrimineringen heller, den diskriminering som pågår i den statliga sektorn. Vad gör ni åt detta, där ni själva är ansvariga, där ni är arbetsgivare, och där vi vet att många diskrimineras i dag? Jag har inte hört talas om några konkreta åtgärder. Men jag kanske får svar på det i nästa inlägg.

Ett tredje område som jag gärna skulle vilja ta upp gäller företagarområdet. Där tycker jag att det är viktigt att se att det finns väldigt mycket också i det regelverket som diskriminerar invandrare. Under valrörelsen besökte jag alla småföretagare som finns i Rinkeby och som inte får låna pengar. Vi har inte något bra system för att ge möjligheter för kvinnor, invandrare och ungdomar som inte får låna pengar. Många skulle kunna utveckla sina företag om det bara fanns möjlighet att få tillgång till kapital så att man kunde bygga upp en egen verksamhet. Här finns det oerhört mycket mer att göra.

Det regelverk som vi har i Sverige i dag är på sitt sätt också diskriminerande. När vi som sitter i Sveriges riksdag ska läsa det är det nästan obegripliga regler som vi ska ta ställning till och förhålla oss till. Och hur är det då att komma från ett annat land med ett annat regelverk och försöka förstå alla dessa sidor med regler som företagen ska förhålla sig till? Om vi ska förenkla för dem som är födda och uppvuxna i Sverige men också för alla invandrare som kommer till Sverige måste det till en förenkling av det regelverk som gäller småföretagande i dag.

Jag vet att det är väldigt många som skulle vara beredda att skaffa sig ett eget jobb men också försörja många andra om man bara hade större möjligheter till förenklingar just när det gäller småföretagarområdet. Där hoppas jag att det finns en tydlig ambition hos Mona Sahlin från historien som näringsminister att faktiskt också kunna göra någonting på detta område.

Anf. 14 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Jag vill upprepa min fråga till Mona Sahlin som hon inte svarade på. Den var även riktad till Kalle Larsson. Den gällde om vi mycket snabbt skulle kunna införa antidiskrimineringsbyråer i hela landet och att vi ger dem tillräckligt med resurser. Även när det gäller dis-

krimineringsklausuler vid offentlig upphandling undrar jag om det är någonting som vi kan vara överens om att väldigt snabbt genomföra och att det också ska vara effektiva klausuler.

Jag vill gå in på Moderaternas och Folkpartiets förslag, och först vill jag ta upp språktestet. Språktkestet är ett otroligt odemokratiskt förslag som sorterar människor. Sara från Somalia, som bara har gått i byskola i tre år, blir väldigt diskriminerad jämfört med Helmut från Tyskland som har en högre utbildning och ett språk som ligger närmare det svenska. Vi sorterar människor på ett sätt som jag inte förstår att ett parti som Folkpartiet vill ställa sig bakom. För mig är det ett ointellektuellt förslag.

Sakkunniga i ämnet språkinläring, till exempel Kenneth Hyltenstam och Inger Lindberg, hävdar att man inte underlättar språkinläring för vuxna genom denna typ av krav. För att komma in i det svenska samhället är det absolut viktigaste för språkinläringen att man på fritiden har kontakt med svenskar.

Språkinläring är också en fråga om resurser. När jag kom till Sverige var jag 15 år. Och jag tror inte att jag hade stått här i dag om inte jag under två och ett halvt års tid hade fått två timmars svenskundervisning i veckan ensam med en svensklärarinna. Det som jag då inte visste var att min lärarinna Inger Hultén – jag kommer alltid att komma ihåg hennes namn – under det sista ett och ett halvt året gjorde detta ideellt. Men det sade hon aldrig till mig eller till mina föräldrar. Men jag fick alltså två timmars svenskundervisning varje vecka under två och ett halvt års tid. Mitt svenska språk hade aldrig varit så bra som det är om jag inte hade fått det.

Jag tror att det handlar om att ge människor möjlighet att lära sig språket. Det handlar om att satsa pengar på detta, att satsa resurser på sfi-undervisning och i skolan. Det är en fråga om pengar, ingenting annat.

Man tror att man genom ett språktest ska motivera människor att lära sig svenska. De allra flesta vill lära sig svenska. De som inte vill det har gett upp därför att de känner sig så maktlösa och så utanför.

Förslaget om jobb med lägre lön eller praktik någonstans är också mycket ointellektuellt. Det visar att man har väldigt dåliga kunskaper om hur situationen på arbetsmarknaden ser ut. Bland dem som får praktikplatser med lägre lön än de som har riktiga anställningar är det nästan ingen som får vara kvar på den arbetsplatsen efter praktiktiden. Däremot bland dem som går in som vikarier med en riktig lön, alltså med riktiga villkor och är likvärdiga med någon annan, är det väldigt många som får vara kvar eller som kan utnyttja denna tid som en arbetslivserfarenhet som ger jobb på andra ställen.

Jag förstår inte hur ett parti som Folkpartiet med så många lärare kan komma med så ointellektuella förslag.

Jag blev inte riktigt färdig när det gäller detta med fiendebilder. Kriget mot terrorism skapar fiendebilder. Och vi måste agera här. Vi påverkas både av fiendebilderna i svenska medier och av fiendebilderna i amerikanska medier. Vi måste förhålla oss till detta. Vi måste ha mer kunskap om hur dessa fiendebilder påverkar oss. Vi måste diskutera mediernas roll när det gäller att skapa dessa fiendebilder och hur de faktiskt påverkar integrationen och diskrimineringen i vårt samhälle i dag.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Anf. 15 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag vill redan från början be om ursäkt för att jag inte kommer att hinna svara på alla frågor, men jag ska göra ett försök.

Det har, både här i dag och många gånger tidigare, till leda upprepats att ingenting har hänt. Menar ni som säger det på allvar att regeringens och riksdagens förslag och konkreta agerande under de senaste åren inte har någon som helst del i att arbetslösheten så dramatiskt har minskat för dem som vi kallar invandrare och i att sysselsättningen har gått upp mer än den gjort på mer än två årtionden? Är det bara så att det som inte har gått bra har jag personligen ansvaret för, medan jag inte har någon som helst del i det som faktiskt fungerar? Det där är inte speciellt trovärdigt.

Moderaterna säger att man ska ha stå-på-egna-ben-perspektivet. Men jag vill säga att det är det eviga stå-på-egna-ben-perspektivet och detta med att ensam är stark utan att också ha diskrimineringsperspektivet som är farligt. Det är det som ger intrycket att om en individ råkar ut för problem på arbetsmarknaden beror det på att han eller hon inte riktigt har tagit för sig, varit framme och varit stark. Man måste se diskrimineringen. Detta är en annan sak än mobbning, Bo Lundgren, så plugga på skillnaden mellan mobbning i största allmänhet och det som vi nu diskuterar, alltså strukturell diskriminering av den som är mörk i hyn eller som har ett annorlunda namn!

Bo Lundgrens andra fråga var: Varför ska man inte kunna få ersättning för att man är aktiv? I introduktionen i dag ingår arbetsvärdering, praktikplats, utbildning och ersättning för det. I storstadsavtalen har man fått fram många bra exempel. Ni är ju mot storstadsavtalen, så det här kanske gör att ni kan ändra er. Till exempel i Skärholmen har man arbetat precis på det sättet, och det är detta som vi nu ska göra till nationell politik. Självklart ska det alltid löna sig att arbeta.

Folkpartiet frågar: Kan vi inte kombinera arbete och svenskundervisning? Men det är ju det som görs, Lars Leijonborg! De stora förändringarna under de senaste åren har ju skett på just detta område. Jag tror att också det är en av förklaringarna till de positiva förändringar som skett vad gäller arbetslösheten. Det handlar inte bara om konjunkturen, som förstås är en viktig förklaring, utan också om just detta. Det som fattas i dag är platser för praktik. Vi måste hjälpa åt så att också arbetsgivarna ställer upp med platser. Vi kan förändra systemen hur mycket vi vill, men det behövs också att såväl kommunala och statliga som privata arbetsgivare ställer upp med de praktikplatser som krävs.

Så är det ju också med diskrimineringen. Hur mycket vi än snabbt validerar, hur snabbt man än lär sig svenska, och hur mycket man än jobbar med praktikplatser kommer det inte att gå att i grunden förändra integrationen om inte också arbetsgivaren ser kompetensen hos individerna.

Lars Leijonborg hade också en fråga i sitt förra inlägg som jag helt kort vill svara på. Vi har inga planer på att införa språkkrav när det gäller medborgarskap. Det får Moderaterna och Folkpartiet, hoppas jag, fortsätta att vara ensamma om att kräva här i kammaren. Däremot ska vi fortsätta att förändra svenska för invandrare. Vi har nyligen byggt ut medborgarskapsmöjligheten så att man kan ha dubbla medborgarskap därför att tillhörigheten till ett land i dag ser så annorlunda ut. Dit hör inte kravet på språk.

Under de två år – det är fråga om två år – som jag varit ansvarig för integrationen har jag agerat, och jag ska försöka göra det i ännu högre grad. Jag har också pratat och ska fortsätta att göra det i ännu högre grad. Det är nämligen en lika viktig del – om vi verkligen ska förändra vad gäller opinion, värderingar, rasism och främlingsfientlighet – att också med ord agera och försöka förändra många människors egen bild av det blågula Sverige och av dem som vi nu kallar invandrare som de ständigt annorlunda.

Till sist vänder jag mig till Yvonne Ruwaida. Vi har nu försökt med lokala diskrimineringsbyråer. Det ska bli spännande att se om vi kan fortsätta och också utvidga där – självfallet är jag beredd till det.

Anf. 16 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag förstår i och för sig inte Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets upprördhet över att det rimligen kan sägas att man ska ha kunskaper i svenska språket om man ska vara medborgare i Sverige. Det tycker jag i grunden är ganska naturligt. Jag säger att även om det kan vara en signal till att språkkunskaper är viktiga och kan spela en roll i det avseendet, så är det inte det som är det väsentliga och avgörande när det gäller integrationen och att se till att människor verkligen blir delaktiga och kommer bort från utanförskapet.

Det som är väsentligt är arbetet. I arbetet ligger ju också att umgås med andra människor och att skapa sig en plattform och också väldigt mycket kampen mot diskriminering. Det är inte detsamma som mobbning. Varje sak som går emot detta med människors värde och lika rättigheter är något som måste bekämpas. Det är en självklarhet att vi måste göra det, men det måste göras på rätt sätt.

Jag tror också att idrotten kan spela en roll. Jag tror att Zlatan, Martin Dahlin och många andra spelar en roll och kommer att fortsatt göra det – liksom många andra för den delen. Det är alltså egentligen inte däri problemet ligger, utan det stora problemet är det som regeringen har gjort med satsningar av olika slag – ta-hand-om-perspektivet. Vad vi behöver är att du ska kunna försörja dig själv. Men det är inte så att ensam alltid är stark. Ingen människa är stark ensam – utan gemenskap, utan vänner och utan en familj. Många saknar det. Detta är en självklarhet.

Vi måste gemensamt ta ett politiskt ansvar för den som i grunden tappar förmågan. Men att stötta människor för att ta det egna ansvaret, utnyttja det egna initiativet och företa sig någonting – att arbeta – är grunden. Det är där bristen ligger. Det är därför som jag säger: Avskaffa det som i dag kallas för integrationspolitik och för i stället en politik som ger fler företag och fler jobb och som gör det möjligt och lättare att skaffa ett arbete. Det är, Kalle Larsson och många andra, bättre att ha ett arbete med lägre lön om man får behålla mer av den lön man får än att inte ha något arbete alls. Detta, ett arbete, är det som främjar integration, som motverkar diskriminering och som gör att vi alla får det mycket bättre.

Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Vi har diskuterat sysselsättningsgraden bland invandrare. I den statistik som jag har med mig här i kammaren jämförs medborgare från EU-området med medborgare från länder utanför EU. Då inkluderas till exempel invandrare från Balkan i begreppet invandrare. I

den gruppen, invandrare från länder utanför EU, har sysselsättningsgraden från år 2001 till år 2002 sjunkit från 50 % till 45,9 %. Det tycker jag är en ganska alarmerande siffra.

Jag vill gärna hylla Yvonne Ruwaidas lärare Inger Hultén som ideellt ställde upp så fint för Yvonne Ruwaida. Det är ett exempel på hur fantastiskt mycket fint som görs från Sveriges lärare som jobbar med invandrare. Mona Sahlin har sagt här att man i den här debatten inte ska vara så enögd att man glömmer bort att säga ett uppmuntrande ord till exempel till dem som jobbar på Rosengårdsskolan. Jag var där i tisdags, och de gör ett fantastiskt arbete under mycket svåra omständigheter men lyckas ändå på många sätt.

Men vilket budskap sänder vi till dem? Vad har vi för besked till Ilmar Reepalu och andra kommunalpolitiker i Malmö? Är vi från rikspolitikernas sida redo att lägga om politiken så att de får bättre stöd i sina viktiga insatser?

Jag tycker att vi har redovisat ett stort antal konkreta förslag med jobbgaranti, småföretagarsatningar, sänkt arbetsgivaravgift, språkrav för medborgarskap och mycket annat – en bättre sfi-undervisning, rätt att välja sfi-anordnare och så vidare. Jag tycker att regeringssidan i stort sett saknar besked om nya inslag i integrationspolitiken.

Anf. 18 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Mona Sahlin tycker att vi ska berömma henne för den nedgång som varit i arbetslösheten bland människor med invandrabakgrund.

Det är på något sätt socialdemokratisk taktik alltid: Beröm oss när siffrorna pekar åt rätt håll och skyll på USA och världskonjunkturen när siffrorna pekar åt annat håll. Vad har hänt under de år Mona Sahlin säger har gått åt rätt håll? Visst har det gått åt rätt håll därför att vi har haft en stark internationell konjunktur. Under samma tid har elva av EU:s länder haft en starkare sysselsättningsuppgång generellt sett än vad Sverige har haft. Det smittar också av sig på människor med invandrabakgrund. Det vore mycket märkligt annars.

När konjunkturerna viker vet vi att det är USA och andra länder som är problemet.

Denna ovilja till tankarna på ett mer omfattande lärlings- och praktiksystem. Bland annat påstår Kalle Larsson att det skulle innebära att man ställer arbetare mot arbetare. Jag delar den uppfattning som forskarna på dagens DN Debatt har: ”Nyckeln till integration för vuxna invandrare ligger i att de snabbt kommer ut i arbetslivet.” Vi måste snabbt få ut människor i arbetslivet, få bort trösklar som gör att man inte kommer in i arbetslivet. Det är ett egenvärde i de sociala kontakter som skapas i arbetslivet. Det är ett egenvärde att lära sig hur arbetslivet fungerar i Sverige. Det är ett egenvärde att ha referenser för andra jobb framöver och självklart också att lära sig ett yrke, och det är ett egenvärde att ha ett lärlingssystem – det finns väl beskrivet i kristdemokratiska motioner – som handlar om att kombinera det men utbildningsinsatser av olika slag.

Vi måste få in många människor i arbetslivet. Sedan måste människorna självklart ha goda möjligheter att gå vidare i arbetslivet och göra karriär på olika sätt. Om man aldrig får in sin fot är man såld. Det är det som har hänt. Jag skulle vilja fråga Mona Sahlin: Varför kan vi inte följa

SNS forskares förslag? Varför kan vi inte följa de riksdagsmotioner där sådana system föreslås? Varför avslår socialdemokraterna sådana här förslag?

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Anf. 19 KALLE LARSSON (v):

Herr talman! Först till Yvonne Ruwaida. Visserligen är Miljöpartiet känt för en märklig förhandlingsteknik, men det var ändå något nytt att i en öppen kammardebatt lyfta fram förslag som vi redan en gång har kommit överens om. Men det är riktigt att vi fortfarande är överens om det vi var överens om innan debatten. Det är rätt med antidiskrimineringsklausuler, det är också rätt med lokala antidiskrimineringsbyråer, såväl som alla de andra 119 punkterna i vår överenskommelse.

Vad är det vi är mest stolta för i integrationspolitiken? Det är inte särskilt mycket att vara stolt över med svensk integrationspolitik i dag. Vi vet att det som det möjligen borgerliga regeringsalternativet står för är någonting etter värre. Därför har vi lyckats avvisa en borgerlig regering där Maud Olofsson så gärna vill ingå. Det är mycket värt i sig. Men det har också börjat infinna sig en insikt, hoppas jag, i integrationsministerns tänkande, och kanske kan det också bli verklighet i integrationspolitiken, och det handlar om att det inte är tillräckligt med att bara lyfta upp vissa områden som är socialt eftersatta, som man brukar uttrycka det. Snarare, och det är viktigt, handlar det om att ifrågasätta de allra mest segregerade bostadsområdena, de som har växt fram i innerstäderna och i villaförorterna. Det är maktens privilegier som måste ifrågasättas, utmanas, undergrävas, bekämpas. Möjligen är den insikten någonting som håller på att slå rot. Det vore i så fall utmärkt.

Avslutningsvis: Kampen mot rasismen är inte bara något man diskuterar här i kammaren, utan den är mycket konkret. Den 7 december samlas nazister och högerextremister i Salems kommun söder om Stockholm. Jag skulle vilja uppmana samtliga ledamöter i denna kammare och alla som lyssnar att på något sätt sluta upp i den antirasistiska motmanifestationen före kl. 14.00. Det är viktigt att vi ser att man inte bara pratvägen vill göra någonting mot rasism, i det här fallet nynazism, utan att man faktiskt är beredd att i konkret handling visa den 7 december före kl. 14.00 i Salems kommun att hela det här landet ska vara en nazistfri zon.

Anf. 20 MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Låt mig först säga att det har varit en bra debatt, och det är bra att vi har fått föra den i Sveriges riksdag. Men vi har mycket ogjort. Vi har mycket kvar innan vi har kommit till några vettiga resultat.

Jag tycker också att det är bra om vi har en gemensam insikt om att jobben är det viktigaste sättet att få integration, att det är jobb, jobb, jobb som måste vara den huvudsakliga inriktningen. Jag fick inte svar på min fråga till statsrådet om regeringen är beredd att ändra de system som finns i arbetsmarknadspolitiken, i företagspolitiken och göra det enklare för varje individ att faktiskt få åtgärder som är anpassade just till den enskilde individen. Det är här många gånger som varje människa stöter på patrull när man vill skaffa sig en utbildning, när man vill ha en praktikplats och när man vill göra olika saker. Det är här man stöter på

patrull. Också de som jobbar med de här systemen inser att det är just det som är hindret.

Jag ser fram emot konkreta förslag på det här området. Tyvärr är jag lite tveksam om det kommer några, men jag hoppas ändå att det finns en insikt om detta.

Det jag inte heller fick svar på gällde statens egen diskriminering. Jag håller med om att det finns diskriminering på alla plan, inklusive de politiska partierna i Sveriges riksdag. Men vad gör regeringen åt det faktum att också staten diskriminerar som arbetsgivare? Vad finns det för konkreta handlingsplaner för att förändra detta och göra det bättre?

För Centerpartiets del menar vi att samhället byggs underifrån. Det byggs av individer, av olika förmågor, olika kunskaper. Vi bidrar allihop till det gemensamma. Då är det viktigt med rätten att få vara den här individen, att samhället ska finnas där med olika insatser och olika stöd som är anpassade till just en som individ. Vill man starta företag, vill man jobba som lärare eller vad man nu vill göra ska åtgärderna inriktas på den enskilda individen. Det ger självkänsla, och det är också bra för det gemensamma om vi åstadkommer en sådan ordning.

Anf. 21 YVONNE RUWAIDA (mp):

Herr talman! Att ge invandrare lägre lön för ett arbete är inte att skapa integration. Det är att cementera en låglönegrupp. De som får ett jobb är de som har varit vikarier med en rätt lön. Det är de som får behålla ett jobb. Det är de som kommer in på arbetsmarknaden. Att få en praktikplats till en billig peng innebär att man uppskattas inte, att man inte värderas av arbetsgivaren, och man får inte fortsätta.

Förebilder pratas det mycket om. Vilket ansvar tar Bo Lundgren? Har ni en ekonomisk talesman med utomeuropeisk bakgrund? Vilket ansvar tar ni socialdemokrater? Har ni en minister med utomeuropeisk bakgrund, eller utom-EU-bakgrund?

Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi faktiskt rannsakar oss själva. Jag tycker också att det är oerhört viktigt att vi i dessa tider fokuserar vad kriget mot terrorism kommer att skapa för problem med integration. Kriget mot terrorism skapar fiendebilder både här i Sverige och i hela världen, och vi påverkas av dem. Människor diskrimineras mer, speciellt dem med muslimsk kulturbakgrund – de behöver inte vara muslimer själva. Men det påverkar många fler invandrare, speciellt dem med icke-EU-bakgrund.

Det här är någonting vi måste fokusera och jobba mycket mer med. Det är nästan ingen som har nämnt det. Det är ingen heller som har nämnt ordet islamofobi, såvitt jag minns. Jag undrar varför. I en diskussion om integration är det ett av de viktigaste. En av de mest marginaliserade grupperna i samhället i dag är muslimer. Det har hänt mycket sedan den 11 september. Utanförskapet har ökat.

När det gäller diskriminering förstod jag inte riktigt Kalle Larsson. Jag vet att vi är överens om att genomföra de här två sakerna. Men det jag ville höra var att vi kan genomföra dem snabbt och med mycket resurser, med en bra lagstiftning. Det var det svar jag ville ha, inte att vi skulle genomföra det som vi var överens om, utan det var tidsplanen jag efterfrågade.

Anf. 22 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Bara två korta kommentarer. Jag har inte stått här för att jag vill ha beröm, Stefan Attefall, utan bara med en vädjan om att vi måste se både framgångar och misslyckanden. Om vi snabbt ska få ut människor i arbetslivet måste också arbetslivet snabbt släppa in människor med utländsk bakgrund. Det är därför vi är överens om att diskrimineringen blir en avgörande faktor.

Den andra kommentaren är att vi ska fortsätta att förändra introduktionen. Jag gillar praktikplatser så mycket att jag tillsammans med arbetsgivarna inte bara ska prata om dem utan faktiskt få fram dem, praktikplatser i praktiken med andra ord.

Allra sist, herr talman, vill jag säga att jag, precis som Maud Olofsson, tycker att det har varit en bra debatt. Den har varit härligt fri från främlingsfientlighet och härligt fri från rasism, till skillnad från debatter i så många av Europas parlament. Tack för det! Det är också en bidragande orsak till att jag tror att vi den här gången har förutsättningar att verkligen förändra hur det ser ut för alla som lever i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Frågestund

Prot. 2002/03:25
28 november

*Särskilt anordnad
debatt om
integrationspolitiken*

Frågestund

Anf. 23 TREDJE VICE TALMANNEN:

Nu följer veckans frågestund. Jag får hälsa utrikesminister Anna Lindh, statsrådet Ulrica Messing, socialminister Lars Engqvist, finansminister Bosse Ringholm och statsrådet Berit Andnor välkomna till kammaren. Utrikesministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Valfusk

Anf. 24 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Gällande vallagar syftar till att vi ska ha respekt för de demokratiska institutionerna i Sverige, men också till att på olika sätt underlätta för människor som av olika skäl inte på egen hand kan gå och rösta. Det öppnas möjligheter till ombudsröstning, till institutionsröstning och många andra sätt.

Systemet förutsätter att de politiska partierna agerar inom ramen för dessa bestämmelser. Nu har vi, framför allt i Stockholm, sett att det har förekommit vad man kan anta stora övergrepp mot systemet.

Jag skulle därför vilja fråga utrikesminister Anna Lindh, även om Bosse Ringholm i hög grad är berörd, om de diskussioner som har förts kommer att föranleda regeringen att ta tag i frågan, att överväga lagändringar, men också att börja fundera på vilket ansvar det socialdemokratiska partiet och regeringen har i frågan.

Anf. 25 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Om det över huvud taget förekommer något slags fusk är det självklart allvarligt. Det innebär dock inte på något sätt att den socialdemokratiska regeringen skulle vara ansvarig. Att antyda det tycker jag leder lite långt, Gunilla Carlsson.

Jag tycker att vi ska låta den instans som har att pröva sådana frågor, nämligen valprövningsnämnden, avgöra frågan. Den har också avgjort frågan och funnit att om det har förekommit något som inte till hundra procent har varit korrekt så har detta inte påverkat valet. Därför finns det ingen anledning att göra om något val.

Jag tycker att behörig instans ska avgöra frågan. Jag tycker dessutom att detta är allvarligt nog i sig, utan att man skruvar upp det till en sådan nivå att regering, parti och en hel riksdagsgrupp görs ansvariga.

Anf. 26 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Tack så mycket för svaret. Det visar vilket lättsinne som präglar den här frågan och den inställning som regeringen har: Även om det har varit lite fusk så är det inte så farligt.

Här har bestämmelser överträtts, och det finns en minister i regeringen som har ett indirekt ansvar för det som har skett. Därför tycker jag att det är ett ansvar både för riksdagen och för Sveriges regering att få människor att ha tilltro till det demokratiska systemet. Det handlar också om vilket anseende vi får i utlandet när man ser att det har förekommit en systematik i detta, både internt i det socialdemokratiska partiet och också i den valhandling som skedde i höstas.

Jag tycker därför att det är viktigt att vi funderar på vallagarna, på ombudsröstning och på valprövningsnämndens sammansättning. Det finns en hel del renhållningsarbete som behöver göras på alla nivåer.

Anf. 27 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är självklart, Gunilla Carlsson, att detta tas på stort allvar och att alla som på något sätt kan påverka en sådan här situation måste se över vad som eventuellt har gått fel och vad som görs i fortsättningen. Det är fullständigt självklart.

Jag tycker att det har varit uppenbart för var och en som har läst tidningarna de senaste veckorna att det finns en ordentlig självkritik i Stockholm där detta har skett. Jag tror dock inte att det väcker omvärldens respekt ifall man i stället för att göra detta till en viktig formell fråga, där man också tar ansvar för det som har skett, gör det till ren partipolitisering. Det är vad Gunilla Carlsson nu gör.

Nyföretagandet

Anf. 28 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Om Sverige ska stå sig starkt som industri- och välfärdsnation är det angeläget att vi har ett gott företagsklimat och mycket nyföretagande. I veckan kom ännu en rapport som bekräftar att det tyvärr inte står så bra till med företagandet, i synnerhet nyföretagandet, i Sverige.

Jag skulle vilja fråga den minister som känner sig manad att svara. Vilka slutsatser drar regeringen av att Sverige ligger i bottenskiktet, på 31:a plats av 37 undersökta länder, när det gäller företagande och entreprenörskap? Är regeringen beredd att gå från ord till handling? Det har ju länge talats om att förenkla regelverket, och Simplexgruppen har sett över det, men det händer väldigt lite.

Nu har vi fått ännu ett dokument som visar att det är dåligt ställt med nyföretagandet i Sverige. Vilka slutsatser drar regeringen av den rapport som kom i veckan?

Anf. 29 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det duggar många rapporter, och under senare tid har det kommit rapporter som exempelvis visat att Sveriges tillväxtförmåga av World Economic Forum graderats upp från nionde till femte plats. Det är ett uttryck för ett gott näringsklimat och för att det finns goda förutsättningar att även starta företag i Sverige.

Det kom också en rapport i dagarna som visar att Sverige har den allra främsta placeringen när man mäter ländernas förmåga att ta till sig exempelvis ny teknik och förvandla ny teknik till nya arbetsplatser och nya företag. Där har Sverige en väldigt framskjuten ställning, vilket visar att vi snarast har stärkt våra positioner jämfört med omvärlden. Detta har skett genom att vi under senare tid har skött ekonomin på sådant sätt att Sverige i dag har en dubbelt så snabb tillväxt som den i omvärlden. Det är bra både för att starta företag och för att skapa nya arbetsplatser.

Anf. 30 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag tycker att det är lite allvarligt att finansministern bara viftar bort frågan och säger att det nog inte är så illa ställt som sådana rapporter visar. Det är fråga om en mycket seriös undersökning, gjord av Global Entrepreneurship Monitor. Till och med Näringsdepartementet var med och arrangerade det seminarium som hölls i veckan och där detta presenterades.

Finansministern slätar bara över och säger att det är väl ännu en rapport bland många, och han är nöjd med situationen. Är det verkligen så illa? Tycker inte regeringen att det är hög tid att förbättra entreprenörskapsklimatet, företagsklimatet, för att också framgent säkra välfärden och Sverige som industrination? Eller tycker regeringen verkligen att det är bra som det är, att vi ligger 31:a bland 37 länder när det gäller nyföretagande, och att vi ska nöja oss med den bottenplaceringen?

Anf. 31 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi tar självfallet alla rapporter på fullt allvar, men man måste se till helheten, Sven Bergström, och helheten visar att Sverige har en väldigt framskjuten position när det gäller tillväxten. Vi har avancerat från nionde till femte plats på den lista som handlar om alla utvecklade länder. Vi har tillmätts en toppplacering när man har mätt framför allt länder som har förmåga att tillvarata ny teknik och utveckla nya företag och nya arbetsplatser.

Vi vill självfallet se att ännu fler företag startas. Därför har regeringen satt upp mycket ambitiösa mål om att vi ska ha 80 % sysselsatta år 2004. Vi har också satt upp en rad andra mål som understöder den utveckling-

en, och vi gör en hel del insatser för att förändra och förenkla för de små företagen. Vi har infört nya regler som till exempel ger företagen möjlighet att skjuta upp skatten, vilket underlättar startandet av nya företag. Det sker alltså mycket, men det kan alltid göras mer för att både starta nya företag och skapa nya arbetsplatser.

Barnfattigdom

Anf. 32 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Berit Andnor med anledning av en alldeles färsk rapport från Rädda Barnen som heter *Barnfattigdomen i Sverige 2000*. Jag vill ställa frågan eftersom det är en uppföljning av den rapport som lämnades i mars i år. Den visar att väldigt många barn i Sverige fortfarande lever i fattigdom, och skillnaderna blir allt större mellan dem som lever i rika familjer, om man kan kalla dem så, och fattiga familjer.

Eftersom jag har hört att statsrådets ambition är att ta upp dessa frågor vill jag fråga: Vilka förslag avser statsrådet lägga fram med anledning av rapporten?

Anf. 33 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är korrekt som Chatrine Pålsson säger att Rädda Barnen har lämnat en rapport där man tar upp frågan om hur det ser ut i barnfamiljer med ont om pengar.

Det finns en diskussion kring hur begreppet fattigdom ska definieras. Mot bakgrund av inte bara den här rapporten utan också andra undersökningar som gjorts, till exempel i Välfärdsbokslutet, har jag dragit slutsatsen att det som krävs är en ökad kunskap om hur det ser ut i denna fråga.

Det är också bakgrunden till att jag har kallat till ett kunskapsseminarium som kommer att genomföras efter årsskiftet. Vi ska bjuda in experter och andra kunniga inom området för att få en gemensam kunskapsbas inom detta område.

Syftet med politiken är att skapa utjämning och särskilt rikta in sig på de barn som lever i familjer där man har ont om pengar.

Anf. 34 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Fru talman! Jag tackar självklart för det initiativet. Det är alldeles utmärkt. Men när Rädda Barnen hade kampanjen Räkna med mig, gällde det mycket mer än den ekonomiska situationen. Det är nödvändigt att vi generellt på ett mycket tydligare sätt räknar med barnen.

Jag vill ställa den fråga som jag har ställt förut: Avser statsrådet Andnor ta initiativ till en barnbilaga i budgeten? Hon kanske nu när finansministern sitter bredvid henne i kammaren kan få gehör för detta. Det skulle ge oss alla en tydligare bild av hur förslagen kan komma att få konsekvenser för våra barn.

Anf. 35 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Inriktningen på den socialdemokratiska politiken är att utjämna mellan dem som inte har barn och dem som har barn. Familjepolitikens olika delar är uppbyggda på det sättet.

Under det senaste året har vi genomfört en rad olika reformer som syftar till att skapa en bättre ekonomisk situation för barnfamiljerna och ytterst också för de familjer där man har ganska ont om pengar.

Det ska vi jobba vidare med. Det kan krävas ytterligare åtgärder. Jag har för avsikt att efter kunskapsseminariet gå vidare i frågan och vidta de åtgärder som jag tillsammans med andra kan tycka vara riktiga att genomföra.

När det gäller barnbilagan är det något som vi just nu och under nästa år bereder i Regeringskansliet. Avsikten är att vi i samband med budgeten och vid alla andra beslut ska integrera ett barnperspektiv i allt beslutsfattande.

Sommararbetets effekt på socialbidrag

Anf. 36 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! I somras uppstod en debatt i mitt hemlän Gävleborg angående att socialtjänstlagen ger kommunen rätt att besluta om en familjs socialbidrag ska reduceras eller inte då familjens barn i åldern 13–17 år arbetar under sommarlovet.

Det har visat sig att omkring hälften av landets kommuner i dag tillämpar möjligheten att minska familjens socialbidrag då barnen sommarjobbar. Jag anser att samhället ger helt fel signaler när sådana beslut fattas. Kommunen säger om inte direkt så i varje fall indirekt till dessa ungdomar att det inte lönar sig att arbeta och försöka förbättra sin eller familjens inkomst.

Jag vill därför fråga socialministern om han har tagit eller är beredd att ta initiativ till att socialtjänstlagen ändras så att möjligheten upphör för kommunen att reducera familjens socialbidrag när barnen sommarjobbar.

Anf. 37 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Låt mig först upplysa Hans Backman om att med den regeringsombildning som har genomförts ligger ansvaret för socialtjänstfrågorna från och med nu hos statsrådet Morgan Johansson. Men eftersom jag har haft ansvaret för frågorna fram till nu kan jag ändå svara Hans Backman.

Kommunerna ha möjlighet att göra individuella prövningar. De har möjlighet att låta den familj, eller de ungdomar det handlar om som sommarjobbar, att behålla en del av inkomsten eller hela inkomsten. Det är inte så, som det har uppfattats, att det skulle vara omöjligt att göra en sådan bedömning. Det visar sig också att kommunerna gör olika bedömningar.

Jag har sagt att jag tycker att det är rimligt att man ser till att också de ungdomar som jobbar på sommaren och vilkas föräldrar är beroende av socialbidrag ska få känna att det faktiskt betyder någonting för dem själva att de jobbar under sommaren.

Jag tror att det är möjligt att göra detta utan att vi får ett egendomligt system där socialbidrag betraktas som en absolut rättighet oavsett familjens inkomster. Jag har förstått att de flesta kommuner hanterar detta ganska rimligt.

Prot. 2002/03:25
28 november

Frågestund

Anf. 38 HANS BACKMAN (fp):

Fru talman! Det är just det som jag tycker är problemet. Vissa kommuner använder sig inte av möjligheten. Men jag vet att socialnämndens ordförande i Gävle tycker att det är helt okej. I Hofors tycker man inte att man ska göra så. Det blir en väldig orättvisa för ungdomar som bor i olika kommuner.

Jag känner att det vore rimligt att ändra lagen. Annars måste min fråga till socialministern bli: Hur tror socialministern att ungdomarna uppfattar det viktiga i att jobba och förtjäna en inkomst om det visar sig att man tar pengar från föräldrarna om den unga gör en insats och jobbar, medan kompisen som har föräldrar som inte har socialbidrag får behålla hela sin lön? Jag tycker att det blir en konstig signal. Det måste alltid löna sig att arbeta.

Anf. 39 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Detta rör flera ganska svåra principiella ställningstaganden.

Den första frågan är om det är kommunerna som ska bestämma över de enskilda insatserna inom individ- och familjeomsorgen eller socialtjänsten. Jag tycker att kommunerna ska göra det och att kommunerna ska göra prövningen. Vi bör inte från statens sida gå in och reglera vilka bedömningar man ska göra.

Den andra principiella frågan handlar om hur vi ser på familjen. Jag tycker att det är rimligt att barn eller ungdomar som arbetar över sommaren ska vara medvetna om att de faktiskt också ska betala för de kostnader som han eller hon har inom familjen. Det är inte orimligt att de bidrar till en del av familjens kostnader.

Den tredje principiella frågan gäller följande. Om vi ska få unga människor att intressera sig för ett sommarjobb ska de få känna att de får behålla någon del och att någon del av inkomsten förbättrar deras egen möjlighet att göra en semesterresa eller något annat.

Dessa tre saker ska sammanvägas. Jag tycker att det rimligaste är att varje kommun får göra det och att vi för debatten på det kommunala planet.

USA:s regler vid inresa

Anf. 40 MONA JÖNSSON (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till utrikesminister Anna Lindh.

Den 1 oktober i år infördes nya regler vid inresa till USA. De gäller för personer som är födda i vissa länder i Mellanöstern. Reglerna innebär att personer som är födda i Mellanöstern oavsett om de nu är medborgare i ett annat land måste låta sig fotograferas, lämna fingeravtryck eller bli intervjuade vid in- och utresa till USA.

Förutom att reglerna är oerhört kränkande för dem som blir drabbade har vi hört uppgifter om att till exempel en kanadensisk medborgare med ursprung i Syrien har blivit utvisad till Syrien och inte tillbaka till Kanada. Det skulle kunna innebära att en svensk medborgare med irakiskt ursprung vid besök i USA skulle kunna skickas tillbaka till Irak som personen har flytt ifrån.

Jag undrar om ministern tänker göra någonting för att förhindra att så kan ske.

Prot. 2002/03:25
28 november

Anf. 41 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Alla stater har rätt att helt och hållet själva bestämma vilka regler som gäller för att komma in i det landet och vara på dess territorium. Sverige eller något annat land kan aldrig lägga sig i vilka regler som till exempel USA sätter upp och vilka kontroller man gör vid sina gränser.

Däremot är det viktigt att de som reser till USA känner till dessa regler. Därför informerar vi också om det på UD:s hemsida. Det finns en tydlig information om vilka nya bestämmelser som gäller i USA. Det finns också ett samråd mellan EU-länderna kring de nya bestämmelserna och eventuella diskussioner med USA om detta.

Anf. 42 MONA JÖNSSON (mp):

Fru talman! Jag undrar om inte ministern anser att en svensk medborgare måste känna sig trygg i att man är svensk och att man blir skickad tillbaka till Sverige och inte ett tredje land.

Anf. 43 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Om ett sådant fall skulle bli aktuellt är det självklart att vi menar att svenska medborgare ska behandlas som svenska medborgare och aldrig i ett sådant läge riskera att skickas till något annat land. Det har vi också vid andra tillfällen haft anledning att diskutera med andra länder.

Regelförenklingar för småföretagare

Anf. 44 INGER NORDLANDER (s):

Fru talman! Vi hör ofta diskussioner om företagens regelverk. Jag läste en artikel i Dagens Industri måndagen den 25 november om olika förslag som skulle förenkla och förbättra för företagen. Artikeln berörde främst deklaration och skatteadministration.

Min fråga går till finansministern. Vad gör regeringen för att förenkla – och då tänker jag mest på småföretagare – när det gäller deklaration och skatteadministration?

Anf. 45 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag såg också artikeln i Dagens Industri, som jag tyckte var intressant. Det fanns många bra uppslag för hur man både via bokföring och skattelagstiftning kan förenkla för de små företagen. Det redovisas idéer från ett projekt som görs gemensamt mellan Riksskatteverket och Bokföringsnämnden bland andra. Jag tycker att flera av idéerna är värda att följa upp.

Jag kan lägga till i svaret att regeringen har lagt fram ett förslag som också kammaren har bifallit. Det innebär att från och med nästa år så får i stort sett alla enmansföretagare en förtryckt deklarationsblankett på samma sätt som löntagare har fått hittills. Det underlättar naturligtvis

företagens deklarationsarbete om man i stort sett kan kolla av uppgifterna i deklarationen i stället för att själv göra en sammanställning.

Vi har dessutom försökt att underlätta för mindre företagare på andra områden genom att ge uppskov med skatten vid starten av nya företag.

Anf. 46 INGER NORDLANDER (s):

Fru talman! Jag tackar för det utförliga svaret. Vi vet ju alla hur viktigt det är att skatter och regler fungerar tillsammans på ett bra sätt.

Jag utgår från – och jag vill gärna ha det bekräftat av finansministern – att regeringsarbetet med regelförenklingar fortsätter med samma höga prioritet. Jag tänker då särskilt på småföretagarna.

Anf. 47 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag kan bekräfta det som Inger Nordlander säger. Vi har självfallet hög prioritet för just förenklingsarbeten. Det är Näringsdepartementet som i första hand har ansvaret för det i dess helhet, men mycket av detta är sådana lagar och förordningar som berör både Justitiedepartementet och Finansdepartementet. Det är naturligtvis hela Regeringskansliet som har ansvaret för att vi fortsätter förenklingsarbetet.

Jag vill gärna understryka det som Inger Nordlander säger; det finns mycket att göra på regelbekämpningens område. Men ibland halkar diskussionen över till att mer handla om skatter och skattesänkningar. Jag tror att det är en väldig fördel om vi kan koncentrera oss på just regelförenklingar. Där gör regeringen åtskilligt, och där kan naturligtvis göras mer under tiden framöver.

Bristen på reumatologer

Anf. 48 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern.

Mer än en miljon människor i Sverige har en reumatisk sjukdom. Förutom allt personligt lidande är samhällskostnaderna mycket höga. Tyvärr går bara 20 % av kostnaderna till aktiva insatser som rehabilitering och vård. 80 % går till sjukskrivningar och förtidspensioneringar.

En viktig orsak till detta är bristen på specialistläkare – reumatologer. I mitt hemlän, Gävleborg, finns det bara ett par stycken, men det finns behov av sex sju stycken sådana läkare.

Jag undrar vad ministern tänker göra för att förbättra tillgången till reumatologer och därmed kanske få ned kostnaderna för det personliga lidande som människor ofta drabbas av.

Anf. 49 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Owe Hellbergs fråga utgår från den särskilda situationen för reumatiker. Men den handlar i själva verket allmänt om vårt ansvar för att utbilda specialistläkare. Den rör sannolikt också, antar jag, debatten om det förslag som Socialstyrelsen just nu arbetar med, nämligen att se över specialistindelningen. Jag vill påpeka att Socialstyrelsen arbetar med den frågan och inte har kommit med något förslag, vilket man ibland kan tro av den allmänna debatten.

När det gäller specialistläkare och utbildning av sådana är det i huvudsak en fråga för Socialstyrelsen att tillsammans med sjukvårdshuvudmännen planera för det, mot bakgrund av en bedömning som man gemensamt gör av behovet. Vi har fyra fem specialistrycken där det råder uppenbar brist, och nu arbetar man tillsammans för att försöka komma undan den.

Totalt sett handlar det om att vi behöver öka utbildningen allmänt av läkare, och det sker nu i ganska stor omfattning.

Anf. 50 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det är just den utredningen som Reumatikerförbundet funderar mycket på. Det låter som om förslaget innebär att detta ska bli en del av den allmänläkarutbildning som finns. Det kan nog bli svårt att klara av, för det handlar om ett 80-tal diagnoser och en medicinering som inte är så lätt att genomföra. Den måste göras på ett effektivt och bra sätt för att den ska fungera för dessa människor. De säger att de hellre åker längre för att få träffa en specialist än att de får tillgång till den närhet som en allmänläkare innebär.

Jag undrar om ministern tänker ställa upp på den åsikt som Reumatikerförbundet har om att specialistläkarna, reumatologerna, ska få finnas kvar som en specialistfunktion.

Anf. 51 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag misstänkte att Owe Hellberg i själva verket ställde frågan just om det som har diskuterats i medierna, nämligen det uppdrag som Socialstyrelsen arbetar med när det gäller att se över specialistindelningen. Socialstyrelsen har inte kommit med något förslag, men man har aviserat att man kommer med det, och då får vi pröva det.

Jag vill påpeka att det inte handlar om att avskaffa någon enda läkare eller något läkaruppdrag. Det handlar i stället om att diskutera hur man ska indela de olika specialistfunktionerna. Internationellt förs det en ganska intensiv debatt om risken för att vi får en sorts subspecialisering där varje läkare är specialist på en så liten del av medicinen så att vi inte på ett vettigt sätt utnyttjar den totala kunskapen.

Jag vet inte om det är rätt, och jag vet inte hur Socialstyrelsens förslag kommer att vara. Men när det väl kommer fram så finns det en möjlighet till en bred debatt om hur vi ska dela in det hela. Någon enskild reumatolog eller läkare som kan hjälpa reumatikerna ska inte dras tillbaka – tvärtom ska det vara fler läkare som kan ge stöd till dem som har reumatiska problem.

Väginvesteringar

Anf. 52 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Ulrica Messing.

I dag saknas åtta mil mellan Borås och Jönköping för att sträckan Göteborg–Stockholm ska ha motorvägsstandard hela vägen. Just detta att det bara är åtta mil innebär att den största delen av den trafik som går mellan Göteborg och Stockholm tar just den vägen.

På vägsträckan har under det senaste året ett antal olyckor med dödlig utgång skett. En första etapp är på väg att byggas genom att berörda kommuner lånar upp pengar. Ur trafiksäkerhetssynpunkt och för att inte hämma tillväxten i området måste riksväg 40 byggas ut snarast.

Hur tänker statsrådet agera för att vi ska få motorväg hela vägen mellan rikets två största städer?

Anf. 53 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ett första steg för att kunna möta Anne-Marie Ekströms fråga är naturligtvis att vi nu har avsatt pengar för nya investeringar i infrastrukturen. Det var en stor proposition som riksdagen ställde sig bakom förra året. Då bestämde också riksdagen att av alla de hundratals miljarder som vi nu ska investera i infrastrukturen ska 39 miljarder gå till att förbättra gamla vägar genom att bredda dem och till att dra nya vägar där vi kan höja kapaciteten på olika sätt.

Nu finns det en plan som gäller några år fram i tiden, och Vägverket jobbar redan i dag med de förslag som man ska lämna till regeringen i augusti. Det är förslag som vi ska ta ställning till nästa höst, och då ska vi fördela pengarna från den proposition som riksdagen har ställt sig bakom.

Jag vet att det just nu runtom i vårt land naturligtvis finns en rad olika förhoppningar om viktiga investeringar som måste komma till stånd för att till exempel stötta en regional utveckling. Nästa höst kommer jag att sätta ned foten när det gäller vilka investeringar det ska bli.

Anf. 54 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp):

Fru talman! Tack för svaret, Ulrica Messing! Det känns viktigt med det faktum att det bara saknas åtta mil, vilket gör att det går mycket tung trafik på en väg som inte är gjord för en sådan intensiv trafik. Det är viktigt för näringslivet och tillväxten i området att vi snarast får en lösning på vägproblemet.

Ett alternativ är att använda en finansieringslösning PPP, *public-private partnership*, det vill säga att de som bygger vägen i princip lånar ut pengar till staten.

Vad anser statsrådet om PPP?

Anf. 55 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag är positiv till det intresse som många kommuner har visat redan nu, och som Anne-Marie Ekström också påpekade, för detta. Kommunerna lånar själva ut pengar och får tillbaka dem den dag som vägen enligt den plan som Vägverket har skulle ha blivit investerad i.

Vi har dessutom öppnat för andra alternativa finansieringsmöjligheter, där vi lånar från Riksgälden som ett exempel.

Stockholmsberedningen har också ett uppdrag att titta på ytterligare sätt för att kunna växla upp pengarna, men man har inte kommit med något förslag ännu.

Jag tycker att det är bra att det finns ett starkt engagemang från många kommuner, som är beredda att låna ut pengar för att kunna skynda på investeringarna.

En viktig aspekt på de nya vägar som vi ska bygga och de sträckor som vi ska bygga om är att de ska byggas på ett sådant sätt att de avse-

Våld mot barn

Frågestund

Anf. 56 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till statsrådet Berit Andnor. Dödsmisshandeln av treåringen i Spånga där pojkens styvpappa fick en dom på endast tre och ett halvt års fängelse visar på behovet av en översyn av straffskalan när det gäller grova brott mot barn. Våld mot barn är synnerligen rått och hänsynslöst eftersom de inte kan försvara sig och är totalt utlämnade till våldsförövaren. För att i framtiden undvika dödsmisshandel av barn måste det till en förstärkning av barnets rättigheter i lagstiftningen. Det behövs en särskild barnbalk och domare med en speciell barnkompetens.

Min fråga till statsrådet med ett särskilt ansvar för barn och familj är: Kan statsrådet tänka sig att verka för en särskild barndomstol?

Anf. 57 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! De tragiska händelser som Annelie Enochson nämner har ju upprört oss allesammans. Det är ofattbart för oss alla att detta händer. Tyvärr kan vi se i många undersökningar att barnmisshandeln är mycket utbredd. Den är kanske mer utbredd än vad vi verkligen vet.

Enligt min uppfattning är första steget att vi skaffar oss bättre kunskap. De som möter barn när de kommer till sjukhus eller som kommer i kontakt med dem inom skolan, vården och barnomsorgen måste ge tydligare signaler när de ser att det är fråga om barnmisshandel.

Det har också förts en diskussion om en översyn av straffskalorna. Där har justitieministern lämnat ett besked. Jag ska inte ge mig in i den diskussionen. Som jag ser det är frågan om en separat barndomstol mycket tveksam.

Anf. 58 TREDJE VICE TALMANNEN:

Inför följdfrågan vill jag erinra om att kammaren inte äger rätt att överlägga om lämpligheten eller rättsenligheten i myndigheters eller domstolars enskilda fall.

Anf. 59 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Min fråga gäller också om man kan tänka sig en barnbalk. I dag är ju barnens möjligheter underordnade föräldrarätten. Barnen i dagens Sverige mår inte särskilt bra. Det ser vi speciellt vid umgänges tvister. Då får ofta föräldrarätten företräde framför barnens rätt. En förälder kan till exempel neka att umgås med sitt barn, men ett barn hämtas av polisen om de ska umgås med föräldern.

Min fråga är: Om man nu inte kan inrätta en barndomstol, kan man då tänka sig att verka för inrättande av en barnbalk?

Anf. 60 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag tycker att det viktigaste är fokuseringen på barnens bästa. Vi måste ha ett beslutsfattande på olika nivåer inom samhällets

alla områden som innebär att vi hela tiden ser till barns rättigheter och barns bästa. Vi har ett omfattande arbete på gång med att inkorporera barnkonventionen i beslutsfattandet. Jag anser att det är det absolut viktigaste sättet att arbeta på för att skapa en bra och trygg tillvaro för våra barn. Det arbetet måste vi intensifiera. Jag har för avsikt att återkomma till kammaren med en uppdatering av den strategi som vi har när det gäller hur vi inkorporerar barnkonventionen i beslutsfattandet.

Jag hyser en viss tveksamhet när det gäller en särskild barndomstol, en särskild barnlag eller balk för barnen. Jag vill också påminna om att detta egentligen inte är frågor som ligger inom mitt område utan att det sorterar under justitieministern.

USA:s säkerhetspolitiska roll i Europa

Anf. 61 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern. Den gäller Sveriges intresse av att USA ska stanna kvar säkerhetspolitiskt i Europa. Pragmötet har recenserats på olika sätt. En recension talade om att detta är två kontrahenter vars äktenskap egentligen har kraschat, Nordamerika eller USA å ena sidan och Europa å andra sidan, och nu försöker man att lappa ihop det här äktenskapet genom att skaffa fler barn, det vill säga sju nya medlemmar i Nato.

Min fråga till utrikesministern är: Anser utrikesministern att det är ett starkt svenskt intresse att USA stannar kvar säkerhetspolitiskt i Europa? Och i så fall, hur agerar regeringen för att föra fram denna åsikt och åstadkomma detta resultat?

Anf. 62 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Natoutvidgningen är positiv. Jag har just träffat min nya lettiska kollega i dag. Lettland är ett av de länder som länge har velat bli medlemmar i Nato och nu fått bli medlemmar där. Det är positivt för dem, och därmed är det positivt för oss. Men man ska inte dra slutsatsen att man därmed förstärker Europa så till den grad att USA skulle dra sig ur och flytta sig bort från Europa.

Jag tycker också att det är viktigt att man har kvar en stark länk mellan Europa och USA. Den diskussionen har vi haft inte minst när det gäller Balkan. Tidigare fördes det en debatt om att USA helt skulle dra sig ur de fredsbevarande styrkorna på Balkan. Sverige har fört en ivrig diskussion tillsammans med andra länder om behovet av att USA stannar kvar och fortsätter att ha fredsfrämjande och fredsbevarande styrkor på Balkan.

Jag tycker naturligtvis att relationerna inom Nato i första hand är en fråga för Natoländerna, men på dessa andra områden är det viktigt för oss, liksom för Nato, att USA fortfarande har ett engagemang i Europa.

Anf. 63 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Mitt syfte var faktiskt inte att snärja utrikesministern in i en Natodebatt. Jag delar helt uppfattningen att det är väldigt viktigt för Lettland att komma med i Nato, men anledningen till att letterna tycker att det är väldigt positivt är ju att de ser USA som en stark garant för

deras säkerhet. Värdet för Lettland av att vara med Nato beror ju på USA:s närvaro i Europa.

Därför återkommer jag till min fråga. Utrikesministern säger att det allmänt sett är positivt. Men vad gör denna regering och detta utrikesdepartement, som Anna Lindh är chef för, i sina direkta kontakter med USA och andra för att övertyga amerikanarna om att det ligger i Sveriges och Östersjöområdets intresse att de stannar kvar här?

Anf. 64 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är klart att det är Natos medlemmar som måste diskutera förhållandena i Nato. Men eftersom vi tycker att det är positivt med ett amerikanskt engagemang i Europa har vi ju ett intresse av att se till att USA inte bara finns kvar med fredsfrämjande styrkor på Balkan. Vi försöker också få med USA i annat samarbete i Europa.

USA har till exempel varit mycket intresserat av samarbetet runt Östersjön. USA finns med i en del av de diskussioner som vi har haft i norra Europa kring Barents och Arktis och hur man ska ta hand om gamla atomsopor. USA finns med som en aktiv part i mycket av det här samarbetet. I varje enskilt fall driver Sverige aktivt att USA ska fortsätta att vara med eftersom vi ser att det är av positivt intresse för oss.

Polisbristen

Anf. 65 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Dagligen kan vi läsa om problem inom landets poliskår. Vi kan läsa om miljonunderskott och problem på många håll i landet. Stora delar saknar också polis. I sex län i Mellansverige har polisbristen och problemen nu kulminerat. Man pratar om en massjukskrivning. Jag vill naturligtvis ta avstånd från den formen av protester. Den är knappast laglig. Men det är ett bevis på att det finns en frustration inom poliskåren.

Vi har haft många debatter i den här frågan. Jag undrar när regeringen kommer att säga här i kammaren att detta är ett jätteproblem och att vi måste satsa mer på polisen.

Jag träffade en socialdemokratisk politiker hemma i länet i måndags. Han sade att nu måste han försöka att övertyga de sina i Stockholm om att det finns problem inom polisen. Det skulle vara intressant att höra statsrådet Lindh eller finansministern svara på hur regeringen ser på detta. Finns det inte problem inom poliskåren? Och vad tänker ni göra? Kan man förvänta sig någonting i vårpropositionen?

Anf. 66 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Om jag inte missminner mig har vi höjt nivån till verksamheten med tre fyra miljarder de senaste åren. Det är ett ganska väsentligt tillskott.

Om vi ska diskutera de problem som vi fortfarande kan se krävs det att justitieministern är närvarande. Därför vill jag hänvisa den frågan till justitieministern.

Prot. 2002/03:25
28 november

Frågestund

Anf. 67 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Nivån har höjts, men där pengarna tas emot kan man läsa att det inte tillförs några friska pengar inom polisen. Polisfackets ordförande har sagt att de pengar som tillförs redan är intecknade i tidigare åtaganden.

En ekonom på Rikspolisstyrelsen säger att budgetpropositionen ger plus minus noll.

Endera är man urusel på att räkna på Rikspolisstyrelsen eller också har statsrådet och regeringen rätt. Det stämmer inte.

Jag fick ett svar från justitieministern häromdagen att det är Rikspolisstyrelsen som fördelar pengarna. Det vet vi, men problemet är att det inte finns några pengar att fördela när de som kommer redan är intecknade.

Eftersom finansministern sitter bredvid kanske han kan viska om det kommer att tillföras mer pengar i vårpropositionen, och om det kan bli ett bud till landets poliskår.

Anf. 68 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Finansministern har viskat i mitt öra att det finns få områden – om något – som har fått ett så stort tillskott som polisen. Det här är ju nya pengar.

Det är en annan sak om man tidigt avgör vart pengarna ska gå. Hur resursfördelningen sker diskuteras bäst med justitieministern. En del av det avgörs på myndighetsnivå. Det kan inte justitieministern lägga sig i.

Sveriges inställning till USA:s krigsplaner

Anf. 69 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag vill också vända mig till Anna Lindh, men i hennes egenskap av utrikesminister.

Frågan gäller Irak.

Ett eventuellt krig mot Irak handlar bara om en sak, nämligen oljan.

Om FN ställer sig bakom USA:s krigsplaner kan hela FN vara på väg att gå under. Det säger inte jag, utan Dennis Haliday som är före detta biträdande generalsekreterare i FN och som under några år var chef för FN:s humanitära hjälpprogram, tills han hoppade av.

Själv kan jag säga att jag och många andra hyser en mycket djup oro för ett förestående tredje världskrig. Min fråga handlar om att Sverige har fått en förfrågan från USA om man kan tänka sig att ställa upp vid en invasion och på vilket sätt.

Jag undrar om regeringen i likhet med sina kolleger i Tyskland tänker säga: Nej, vi tänker inte ställa upp. Eller säger man helt enkelt att det är en icke-fråga? Frågeställaren är fel person. Hade frågan kommit från FN och Kofi Annan kunde svenska regeringen ha levererat ett svar.

Anf. 70 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Svenska regeringen svarar inte på denna förfrågan. Det finns inget beslut i FN:s säkerhetsråd om vad som ska ske. I dag ligger ansvaret hos Irak att ta emot vapeninspektörerna och samarbeta med vapeninspektörerna. Den bästa garanten vi har mot krig är att alla länder

har ställt upp bakom FN och därmed gjort FN så starkt att det verkar som att Irak accepterar att samarbeta med vapeninspektörerna.

Vi får därmed hoppas att vi klarar detta utan att det går till militära åtgärder. Ansvaret ligger hos Irak.

Om Irak vägrar att samarbeta är det upp till FN:s säkerhetsråd att besluta vad som ska ske. Om Sverige i det läget får en förfrågan kommer vi naturligtvis att diskutera den i regeringen, tillsammans med partierna och i Utrikesnämnden.

Anf. 71 LOTTA N HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag tolkar det som att det preliminära svaret om militär-sjukhus inte egentligen är att betrakta som ett svar.

En annan före detta vapeninspektör, Scott Ritter, säger i Svenska Dagbladet i förra veckan: Bush har redan bestämt sig för krig. Kriget mot Irak är snart en realitet.

Den bedömningen gör också ett relativt nybildat nätverk här i Stockholm där man är beredd att på olika sätt agera före och efter ett krigsutbrott.

Har regeringen en beredskap för att ett krig ändå kan bryta ut, även om man ju hoppas att det inte gör det? I ord och handling – vad gör regeringen då?

Anf. 72 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag tror att det är farligt med allt agerande som kan ha en självuppfyllande effekt. Därför ska vi till hundra procent ställa upp bakom FN, ställa upp bakom vapeninspektörerna och kräva att Irak samarbetar med vapeninspektörerna.

Alla krigsförberedelser i ett sådant läge riskerar ju att göra kriget till någonting som är omöjligt att undvika. Det tycker jag är att ge fel signal.

I dag förutsätter vi att Irak samarbetar så att vi den vägen kan undvika ett krig.

Skälet till ett krig handlar inte om att det är USA:s vilja eller om olja eller något annat. Det enda syfte som FN har med sina aktioner och med vapeninspektörerna och det enda syfte säkerhetsrådet kan ha med ett senare beslut är att se till att det inte finns några massförstörelsevapen i Irak som kan användas mot den egna befolkningen eller mot andra länder.

Den bästa garant vi har är att alla länder ställer upp bakom FN:s säkerhetsråd i detta och att Irak samarbetar så att vi slipper vidare aktioner.

Utbyggnaden av informationstekniken

Anf. 73 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Jag tänker inte acceptera att bara delar av landet får tillgång till de möjligheter att utveckla skola, arbetsliv och myndighetskontakter som tekniken ger. Så säger Ulrica Messing i ett alldeles färskt TT-meddelande.

Prot. 2002/03:25
28 november

Frågestund

Jag antar att det gäller inte bara utbyggnaden av 3 G-nätet utan även andra delar av kommunikationerna.

Goda data- och telekommunikationer är ju lika självklara som bra vägar och bra järnvägar för att vi ska kunna utveckla hela landet.

Min första fråga är egentligen ganska enkel: Hur tänker statsrådet ULRICA MESSING agera för att leva upp till det uttalande som jag inledde med?

Anf. 74 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Tack, Lennart Gustavsson, för att du läser vad jag säger.

Jag vill gärna ha en bredare debatt om den viktiga del av infrastrukturen som den nya tekniken faktiskt är.

Jag fick nyss en fråga om väginvesteringar kopplad till infrastrukturpropositionen. Jag märker i de brev jag får till departementet att det finns ett stort intresse för små vägar och stora vägar och också för en del järnvägar.

Det bekymrar mig litet att vi har tappat tempo i utbyggnaden av den nya tekniken. Både bredband, telekommunikationer och 3 G skapar förutsättningar att korta avstånden i vårt land så att det inte blir så stora skillnader mellan att driva företag i Norrlands inland eller i södra Sverige. Det ger oss också möjligheter att till exempel modernisera sjukvården och kunna behålla en del små hälsocentraler där man kan koppla upp sig mot ett länssjukhus för att ge människor trygghet.

En debatt om vilka lösningar infrastrukturen i form av den nya tekniken kan erbjuda välkomnar jag verkligen.

Anf. 75 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Det är intressant att vi kan föra en debatt om vad infrastruktur egentligen innebär.

Vi riksdagsledamöter har nu fått ny utrustning för att kunna vara så kallade mobila ledamöter. Jag kan meddela att den mobila ledamoten inte ska bo i Norrlands inland. Där är det omöjligt.

Det aktualiserar en väldigt konkret fråga. Det gäller mobiltelefon-täckningen i Norrland. Där har Post- och telestyrelsen inlett mätningar som faktiskt visar att avtalet inte följs. Det är en konkret och mycket aktuell fråga. Kan ministern vara konkret och tala om vad ministern tänker göra för att se till att vi får en bra mobiltelefon-täckning även i Norrland?

Anf. 76 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Nu kommer jag att dela på svaret. En del av dessa avtal har PTS tecknat med olika operatörer. PTS måste ta ansvar för att se till att operatörerna följer det avtal de själva har budat om. Jag vet att processen pågår, och jag har fullt förtroende för att PTS verkligen bevakar att ambitionerna efterlevs.

Andra statliga myndigheter och verk har fått regeringens uppdrag och dessutom pengar för att skynda på utbyggnaden. Svenska kraftnät är ett exempel.

Det bekymrar mig att de ännu i dag inte har kunnat koppla upp de sista hundra kommunerna trots att regeringen hade den ambitionen till sista december. Jag kommer därför att träffa representanter från Svenska

kraftnät före jul och diskutera hur de kan arbeta tillsammans med andra myndigheter där regeringen också har betalat för den grundläggande infrastrukturen, och hur man kan använda de svartfibernät som finns nedgrävda på många platser för att skynda på utbyggnaden och öka kapaciteten. I den ambitionen ingår också utbyggnaden av telenätet.

Prot. 2002/03:25
28 november

Frågestund

Färdtjänsten

Anf. 77 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja vända mig till statsrådet Berit Andnor. Jag vill ställa en fråga om färdtjänsten. Färdtjänsten är ju oerhört väsentlig för många människor med funktionsnedsättning. Den ser väldigt olika ut i olika kommuner. En del kommuninvånare får betala oerhört mycket för den, medan andra bara behöver betala vad det kostar att använda allmänna kommunikationer.

Jag har nu fått uppgift om att man lägger ut bedömningar av om en person behöver färdtjänst på entreprenad, och det bekymrar mig mycket. Jag menar att en bedömning av om en person ska få färdtjänst eller inte är integritetskänslig. Jag undrar lite grann hur statsrådet ställer sig till att kommuner inte enbart lägger ut själva körningen på entreprenad utan också bedömningen av vilka som är färdtjänstberättigade.

Anf. 78 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Vad först gäller färdtjänsten vill jag säga till Sonja Fransson att vi just nu håller på med en uppföljning av vår nationella handlingsplan för handikappolitiken. Jag har för avsikt att ganska snart komma till riksdagen med den uppföljningen. En av ledstjärnorna i den är tillgängligheten för alla i vårt samhälle till detta som Sonja Fransson och jag så självklart tar för givet.

När det gäller de här besluten om färdtjänsten är det väl min uppfattning att det är fråga om en typ av myndighetsutövning och att sådana beslut inte ska läggas ut på entreprenad utan ska skötas av kommunerna.

Anf. 79 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Tack för det klara svaret. För det första gläder det mig mycket att det nu kommer en uppföljning av den nationella handlingsplanen. Den ser jag fram emot. Det ska bli väldigt intressant att se hur man är förberedd för en förändring av hela samhället då det framför allt gäller tillgängligheten men också bemötandet i samhället.

För det andra tackar jag särskilt för det tydliga svaret på frågan om myndighetsutövningen. Det är också min uppfattning att det är fråga om en myndighetsutövning som inte bör läggas ut på entreprenad. Det är direkt olagligt. Jag är tacksam för att ministern var så tydlig i sitt svar. Jag hoppas också att man tar till sig det ute i landet.

Fastighetsbeskattningen

Anf. 80 KARIN ENSTRÖM (m):

Fru talman! Jag har en fråga till finansministern. Jag bor i Vaxholm, där jag har många grannar som liksom många andra fastighetsägare i

skärgården har fått extremt höjda taxeringsvärden på sina hus. Det finns personer som inför nästa år har fått fördubblade, ja, till och med tredubblade taxeringsvärden. De ska nu vända ut och in på fickorna och försöka skrapa ihop pengar för att kunna betala dessa ökningar nästa år.

Det här är orimligt. Det är ofta fråga om gamla människor som nu är tvungna att lämna sina hus till försäljning. De måste lämna sina väl inbodda hem till mäklare därför att de inte har råd att bo kvar. Därför vill jag fråga finansministern om det inte innan utredningen blir klar nästa år finns möjlighet att göra någonting för dem som just nu ser sig tvingade att sälja sina hus.

Anf. 81 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag är väl medveten om den situation som har uppstått när det gäller en del taxeringsförslag som har kommit för enskilda fastigheter. Det är än så länge fråga om taxeringsförslag som framöver ska genomgå en process, där naturligtvis den enskilde ska medverka.

Det som vi från regeringens sida har gjort är att vi infört en begränsningsregel som gäller framför allt för pensionärer och andra låginkomsttagare. Ingen behöver betala mer än 5 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Denna regel har haft väldigt stor betydelse för hundratusentals pensionärer och andra låginkomsttagare, som därmed har kunnat sänka sin skatt.

Jag har för min del också tyckt det vara rimligt att den utredning, Egendomsskatteutredningen, som nu arbetar tittar på om man också kan infoga exempelvis fritidshus i begränsningsregeln och där också ta med förmögenhetsskattedelen. Det har under samma period varit så att antalet personer som betalar förmögenhetsskatt har halverats. De är i dag 300 000 mot tidigare 600 000.

Det är alltså även så att väldigt många människor har haft hjälp av de nya reglerna, både av begränsningsregeln och av minskningen av förmögenhetsskatten.

Anf. 82 KARIN ENSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det är ju bra att några har blivit hjälpta, men tyvärr riskerar nu alltför många att få väldigt stora problem genom ett höjt taxeringsvärde, som ökar både fastighetsskatten och framför allt förmögenhetsskatten. Finns det någon möjlighet att eftersom vi inte riktigt vet hur det här förslaget kommer att se ut, i dag frysa de taxeringsvärden som gäller nu, i väntan på att finansministern eller utredningen kommer med nya förslag?

Anf. 83 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! De fastigheter som Karin Enström talar om utgör 1 eller 2 % av alla de ungefär 2 miljoner fastigheter som vi har i Sverige. De flesta av de fastigheterna har sjötomt eller är sjönära. Sannolikt är det så att många av dessa fastigheter har stigit kraftigt i pris under senare tid, och det är naturligtvis en förklaring till att taxeringsvärdena höjs.

Det kan också ha varit så att en del av fastigheterna har varit under-taxerade, så att man under en längre period har betalat för låg fastighetsskatt i förhållande till det faktiska värdet. Därför var en av uppgifterna för den utredning som jag tidigare tillsatt att den skulle titta på möjligheten att personer som har låga inkomster ska få ytterligare hjälp utöver

begränsningsregeln. Jag tror att det är viktigt att undersöka om man då kan föra in både förmögenhetsskatt och fritidshusmöjligheter under begränsningsregeln. Jag tror att det är en god möjlighet, som gör att ännu fler kan få nytta av begränsningsregeln.

Prot. 2002/03:25
28 november

Frågestund

Sveriges inställning till USA:s krigsplaner

Anf. 84 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Det var ett intressant svar som utrikesministern gav när det gällde Irak. Nu har emellertid statsministern gjort ett utspel där han sagt att Sverige ska kunna skicka militär personal till Irak. Andra har trappat upp detta utspel.

Den här krigshetsen förutsätter ju krig, försvagar FN:s roll och desavouerar vapeninspektörernas arbete. Förutsätter regeringen att det blir krig mellan Irak och USA? Eller vilken strategi har regeringen för att hitta en fredlig lösning i Irak, stärka FN:s roll och sätta press på Saddam Hussein? Är det statsministerns linje eller är det utrikesministerns linje som gäller?

Anf. 85 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Statsministern och utrikesministern har, inte så förvånande, precis samma linje, nämligen att vi självklart verkar för att stärka FN och stöder vapeninspektörerna.

Statsminister Göran Persson har på en fråga om Sverige avser att skicka trupper till Irak, om FN så skulle begära – alltså i ett senare skede – sagt att det snarast är humanitära insatser som Sverige brukar bli tillfrågat om. Han exemplifierar detta med att vi vid något tidigare tillfälle har skickat ett fältsjukhus.

Det är alltså inte så att Göran Persson har föregripit hela processen med FN:s säkerhetsråd och en eventuell begäran utan han har hänvisat till att Sveriges tradition är humanitära insatser och att det är naturligt att tänka sig det också i fortsättningen. Vi hoppas däremot och förutsätter att Irak faktiskt ska samarbeta, så att vi slipper kriget.

Jag tycker kanske att en del av de utspel som har gjorts av andra partier om att tävla i att vi nu ska skicka militär personal till Irak blir lite löjeväckande.

Anf. 86 AGNE HANSSON (c):

Fru talman! Jag delar utrikesministerns uppfattning i den här frågan. Jag menar att det är alldeles för tidigt att över huvud taget börja spekulera i denna fråga, om man har ambitionen att hitta en fredlig lösning i Irak, låta vapeninspektörerna få arbeta och att därefter FN ska komma in i arbetet. Jag är tacksam för svaret.

Anf. 87 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan garantera Agne Hansson att han delar den uppfattningen med både statsminister och utrikesminister.

Frågestund

Anf. 88 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Berit Andnor.

För närvarande är en utredning som regeringen tillsatt och som handlar om koncentration av handläggningen av arbetsskadeärenden ute på remiss i landet. Från att arbetsskadeärendena nu handläggs av 21 försäkringskassor skulle deras handläggning enligt förslaget koncentreras till 3. Samtidigt överväger ju nu regeringen på tillskyndan att tillsätta en översyn av socialförsäkringsadministrationen och försäkringskassornas administration.

Är det regeringens avsikt att, innan man har avvaktat resultatet av den generella översynen, förverkliga Arbetsskadeutredningens koncentrationsförslag?

Anf. 89 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är precis som Henrik Järrel säger: Vi har haft en utredning om koncentration av handläggning av arbetsskadeärenden. Jag ska också ha en debatt lite senare i dag i samma fråga. Det här är ute på remiss. Jag har för avsikt att titta på remissynpunkterna precis som vanligt, bereda frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

När det gäller översynen av socialförsäkringsadministrationen anser jag att den bör kunna ske separat. Vi har också, som Henrik Järrel mycket väl vet, koncentration av handläggningen av vissa ärenden, till exempel efterlevandepensionen som vi hanterar uppe i Norrbotten och frågan om tandvårdsförmåner som vi har i Skåne. Jag anser att dessa saker inte står i konflikt med varandra.

Anf. 90 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag vill bara ställa en kompletterande fråga. De 21 försäkringskassestyrelser som vi har i dag är relativt kringgärdade i sin beslutanderätt när det gäller hur man ska prioritera inom respektive försäkringskassa. Lagar och förordningar, styrtal och måldata begränsar i rätt hög grad styrelsernas handlingsfrihet.

Min undran är: Är statsrådet beredd att i den här översynen låta utredaren även överväga i sitt förslag ett eventuellt förstatligande av försäkringskassorna?

Anf. 91 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! I Regeringskansliet bereds för närvarande de direktiv som ska ligga till grund för den kommande översynen av socialförsäkringsadministrationen. Grunden för dessa direktiv finns angiven i budgetpropositionen. Jag måste få återkomma till riksdagen när det gäller denna fråga.

Anf. 92 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed var veckans frågestund avslutad, och jag vill tacka deltagande statsråd och ledamöter.

Justerades protokollet för den 22 november.

4 § Utökning av antalet suppleanter i EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter i EU-nämnden skulle utökas från 29 till 30.

Kammaren medgav denna utökning.

5 § Val av extra suppleant i EU-nämnden

Företogs val av extra suppleant i EU-nämnden.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i EU-nämnden

Leif Björnlod (mp)

6 § Avsägelser

Tredje vice talmannen meddelade att *Elisebeht Markström* (s) av sagt sig uppdraget som ledamot i Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Marie Engström* (v) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

7 § Kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Ola Sundell som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation efter Chris Heister och Cecilia Widegren som suppleant i Nordiska rådets svenska delegation efter Ola Sundell.

Tredje vice talmannen meddelade vidare att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Carina Hägg som ledamot i Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) efter Elisebeht Markström.

Tredje vice talmannen meddelade vidare att Vänsterpartiets riksdagsgrupp anmält Karin Thorborg som suppleant i EU-nämnden efter Marie Engström.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i Nordiska rådets svenska delegation
Ola Sundell (m)

ledamot i Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)
Carina Hägg (s)

suppleant i EU-nämnden
Karin Thorborg (v)

suppleant i Nordiska rådets svenska delegation
Cecilia Widegren (m)

*Svar på
interpellationer*

Meddelande om uteblivet interpellationssvar

Tredje vice talmannen meddelade att på föredragningslistan upptaget svar på interpellation 2002/03:24 av Per Westerberg (m) om avanmälan av TV-licenser skulle utgå och besvaras vid ett senare tillfälle.

8 § Svar på interpellation 2002/03:38 om barnens rätt

Anf. 93 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Kerstin-Maria Stalin har frågat mig hur jag tänker mig att arbeta vidare med att vara barnens röst och se till att alla barn får samma rättigheter och lika värde. Kerstin-Maria Stalin har därvid angivit några exempel där hon anser att vissa barn diskrimineras i samhället när det gäller att tillgodose deras rättigheter. Hon nämner särskilt flyktningbarn, barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer och hemlösa barn.

Som ansvarig minister för barnpolitiken är det mitt uppdrag att se till att barnkonventionen beaktas och att det finns ett barnperspektiv i de frågor som regeringen beslutar om och som rör barn. Det ligger också inom mitt ansvarsområde att driva på genomförandet av konventionen inom olika områden och att därvid se till alla barns intressen. Även om de flesta barn i Sverige i dag mår bra och lever under goda materiella förhållanden, finns det barn som inte har det så bra. De exempel Kerstin-Maria Stalin nämner är några, man jag kan ta fram fler. Till exempel kan jag nämna den rapport om barns och ungas skador som presenterades av Barnsäkerhetsdelegationen förra veckan. Där framkom att det finns stora regionala skillnader när det gäller risken att råka ut för olycksfall och att det finns flickor i tonåren som skadar sig själva eller i värsta fall begår självmord. Det är också angelägna frågor som jag som barnminister kommer att ta mig an.

I den rapport som regeringen lämnade till FN:s barnrättskommitté för ett par veckor sedan har regeringen gett en beskrivning inte bara i form av faktauppgifter, utan även lyft fram områden där vi ser att det finns brister. Det gäller bland annat barn som lever i familjer med svag ekonomi, barn med funktionshinder, ensamkommande flyktingbarn, mobbning och kränkande behandling i skolorna. De stora nedskärningar som under 1990-talet gjordes i kommunernas verksamheter såsom skola och förskola tas också upp, och här har ju riksdagen som bekant beslutat om ett betydande tillskott till kommunerna.

Jag kan försäkra Kerstin-Maria Stalin om att jag tar mitt uppdrag som barnminister på fullt allvar och att jag kommer att aktivt arbeta för att ytterligare stärka barns rättigheter i Sverige. I det arbetet är det också viktigt för mig att ha goda kontakter med barn och ungdomar. Den referensgrupp med barn och unga från olika delar av Sverige, som tillsattes av min företrädare Ingela Thalén, kommer jag att fortsätta att ha kontakter med, och jag kommer också att se till att träffa barn och unga när jag besöker olika delar av Sverige.

Avslutningsvis vill jag säga att arbetet med att förverkliga barnkonventionen är ett långsiktigt arbete – det är en ständigt pågående process. Även om vi i Sverige har kommit väldigt långt när det gäller att förverkliga våra åtaganden för barn och unga, så finns det mycket kvar att göra. Principen att inget barn får diskrimineras, utan att alla ska ges möjlighet att få sina rättigheter tillgodosedda, är en utmaning även för ett samhälle som det svenska.

Anf. 94 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Tack för svaret! Jag tvivlar inte en sekund på att Berit Andnor inte tar sitt uppdrag som barnminister på allvar! Jag vet att ministern är en plikttrogen, noggrann och engagerad person. Men det är ett svårt jobb ministern har.

Jag ställde den här interpellationsfrågan efter frågestunden den 7 november, då jag frågade om flyktingbarns rätt och om barnkonventionen. Jag tyckte då att vår nya barnminister skönmålade lika mycket som ministern tyckte att jag överdrev åt det negativa hållet i min verklighetsbeskrivning. Men en del barn diskrimineras faktiskt. I artikel 2 i barnkonventionen framgår att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Nu tycker jag att ministern inte ett dugg skönmålar utan till och med pekar på fler misshälligheter än jag. Nästan varenda dag efter den frågestund jag var med i har jag läst i tidningarna om olika saker som berör barn. Det är till exempel inte bara de ensamma flyktingbarnen som far illa i det svenska asylsystemet. Ingrid Schiöler, flyktingkonsulent på Röda korset i Göteborg, har på bara några månader träffat på åtta familjer där något av barnen har försökt att begå självmord.

Jurister som ska företräda barn i domstol, inte bara invandrarbarn utan andra barn, väljer ofta att inte ens ta reda på vad barnet vill. Barns möjligheter att komma till tals i svenska domstolar behöver stärkas visar en ny avhandling vid Lunds universitet.

Det är bra med referensgruppen som statsrådet berättar om. Det är jättebra och konkret. Men sedan är det svårt och ogripbart att driva på genomförandet av barnkonventionen inom olika områden så att alla barn behandlas lika. Där efterlyser jag lite mer konkreta åtgärder.

Anf. 95 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig först understryka vad Kerstin-Maria Stalin sade i inledningen. I debatter blir det många gånger svart och vitt. Det kanske blir lite hårdraget. Därför välkomnar jag att vi har fått tillfälle att diskutera frågan på det här sättet igen, så att vi får lite mer tid än den minut som vi hade tillfälle att använda oss av i samband med frågestunden. Det gör naturligtvis att det blir korthugget, och det gör kanske att nyanserna i svaret inte blir vad de skulle vara.

Jag tycker att de exempel jag har pekat på och som Kerstin-Maria Stalin pekar på i sitt svar till mig visar hur viktigt det är att vi systematiskt och långsiktigt arbetar med att se till att barnkonventionen finns med i beslutsfattandet på alla olika nivåer i vårt samhälle som berör barn och barns rättigheter. Det visar verkligen behovet av att systematiskt i till exempel kommunerna, i landstingen, men också i våra myndigheter, ha ett barnperspektiv när man fattar beslut. Då kan man naturligtvis utveckla beslutsfattandet utifrån en rad olika metoder. Så sker också. Det är bara att beklaga att detta arbete kanske inte förekommer precis överallt. Där har vi ett gemensamt ansvar för att se till att vi driver på arbetet. Där har Barnombudsmannen ett särskilt uppdrag för att utveckla metoder, ligga på och se till att kommuner, landsting och myndigheter blir bättre på att ta till vara barns rättigheter. Det kan inte nog understrykas.

Jag har för avsikt att återkomma till riksdagen med en uppföljning av den strategi, den plan, som antogs enhälligt i riksdagen 1999 när det gäller hur vi ska införliva barnkonventionen i beslutsfattandet. Det får vi följa upp, titta över och se på om vi kan förbättra vårt arbete inom området. Jag är helt övertygad om att vi allesammans vill finna vägar så att vi verkligen kan garantera – det var kanske ett ord som gick för långt, men göra så mycket vi bara kan – att barns rättigheter stärks och se till att våra barn och unga lever tryggt under goda uppväxtvillkor.

Jag hoppas att vi kan återkomma till detta och föra en diskussion kring hur vi kan konkretisera detta arbete. Jag ser verkligen fram emot ett nära och utvecklat samarbete inom det här området.

Anf. 96 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Det gör jag med. Jag har för mig att jag har väckt en motion om uppföljning av strategin för att införliva barnkonventionen. Det var för att jag tyckte att den var så okonkret. Jag ser fram emot detta, och jag kommer kanske att kunna vara med på ett hörn så att det blir konkret.

Jag hörde med ett halvt öra på frågestunden. Jag var lite okoncentrerad eftersom jag satt och skrev inför den här debatten. Jag hörde frågan om dödsmisshandeln av pojken. Jag hörde att ministern sade att frågan sorterar under justitieministerns område. Frågestunderna är korta, och det är det som är det stora kruxet. Jag hade tänkt min nästa fråga som följer: Hur ämnar ministern samordna handhavandet av barnfrågor med justitieministern och Jan O Karlsson, migrationsministern, så att det blir gemensamt barnens röst? Jag kom precis från den tvärpolitiska barngrup-

pens första möte i dag. Jag hoppas att det ska bli sådant från alla håll, så att det inte blir någon ansvarsutspädning. Det är ett sådant bra ord. Det var Peter Paul Heinemann som hittade på det ordet när han var radiodoktor. Han pratade om mobbning, och han sade att om alla ska göra mycket olika på olika sätt blir det ansvarsutspädning.

Prot. 2002/03:25
28 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 97 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Som ansvarig minister just för barnpolitiken har jag ett ansvar för att se till att vi har ett barnperspektiv i alla de beslut som regeringen fattar. Det innebär att inom olika områden, till exempel inom det trafikpolitiska området, inom justitieministerns område och inom flyktingministerns område, hanteras frågor som berör barn. Min uppgift är att samordna arbetet och se till att vi beaktar barnets perspektiv i beslutsfattandet. Det gäller inte bara i Regeringskansliet. Ansvaret går ju vidare än så. Det gäller att vara pådrivande och se till att vi får ett barnperspektiv i beslutsfattandet på andra nivåer i samhället och i våra myndigheter. Det innebär att jag på inget vis vill frånta mig det ansvaret. Vi har en samordningsfunktion uppbyggd inom departementet som arbetar med att plocka in synpunkter från alla departementen. Det var inte det som var avsikten med mitt svar.

Jag vill inte kommentera enskilda fall eller ärenden som är uppe till diskussion. Däremot vill jag poängtera att frågan om straffskalor sorterar under justitieministerns område. I de samtal som jag har haft med justitieministern har jag fått klart för mig att justitieministern förbereder ett initiativ inom detta område. Min uppgift är att se till att justitieministern ständigt och jämt, liksom alla andra ministrar, beaktar barns rättigheter.

Anf. 98 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Det är bra. Apropos straffskalor: Jag satt med i kommittén mot barnmisshandel. Vi pratade också om straffskalor och – som jag tror statsrådet sade på frågestunden – om att det är viktigt att utbilda alla. Domstolar, åklagare och poliser ska bli kunniga. Det är jättebra.

Hjälp mig att följa upp detta så att inte betänkandet om barnmisshandel hamnar under mattan utan att det blir en proposition. Det finns många bra förslag.

Vad tycker statsrådet om att ha en barnbilaga till budgetar som tvingar oss att se konsekvenserna av hur beslut påverkar barn?

Anf. 99 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig säga att det just nu förbereds en proposition i fråga om bland annat barnmisshandel. Den bygger på arbetet i den kommitté som Kerstin-Maria Stalin har varit ledamot av.

Ansvaret för den propositionen ligger inte på mig utan på Morgan Johansson, beroende på att många av de förslag som diskuteras har bäring på socialtjänstlagen och lagen om vård av unga. Det är förklaringen till den ansvarsfördelning vi har.

När det gäller barnbilagan vill jag understryka att jag delar uppfattningen om att det är viktigt att vi har en sådan bilaga. Jag vill samtidigt säga att vi i budgeten i dag har en fördelningspolitisk bilaga, där många av de frågor som rör framför allt barn som lever i familjer med dålig ekonomi finns belysta. Men jag tycker att vi kan göra det bättre, och jag

har för avsikt att fortsätta med det arbetet och försöka se till att vi får en barnbilaga till budgeten.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2002/03:43 om handläggningen av arbetsskadeärenden

Anf. 100 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Håkan Larsson har frågat socialministern dels om han avser att verka för att planerna på att koncentrera handläggningen av arbetsskadeärenden till några få orter fullföljs, dels vilka åtgärder socialministern avser att vidta för att bibehålla en decentraliserad organisation av kassorna i länen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Bakgrunden till att frågan om koncentration av handläggningen av arbetsskadeersättning kommit upp till diskussion, och att en utredare tillsatts, är den kritik som riktats mot försäkringskassorna. Kritik har under en rad år förts fram av såväl Riksförsäkringsverket som Justitieombudsmannen. Brister i handläggningen har bland annat framkommit i fråga om kvaliteten på beslutsunderlagen men även i fråga om de medicinska bedömningar som måste göras i arbetsskadeärenden. Enligt Riksförsäkringsverket är det även så att det finns stora regionala skillnader vid bedömningen av arbetsskador. Vidare framgår av tillsynsrapporter att förvaltningslagens bestämmelser inte alltid följs. Det är alltså fråga om brister som leder till rättsosäkerhet för den enskilde försäkrade.

Förutom kritiken från granskande myndigheter framförs fortlöpande kritik från de försäkrade. Brev och telefonsamtal från skadade personer vittnar om att många försäkrade upplever att de inte får en riktig bedömning. I en sådan situation måste regeringen ställa sig frågan vad man kan göra för att förbättra handläggningen, så att de försäkrade kan känna rättssäkerhet.

Det kan noteras att från de försäkrades sida förs ingen diskussion om värdet av att ha geografisk närhet till handläggaren i arbetsskadeärenden. De enskilda försäkrade för i stället fram frågor såsom kunskaper om förmånssystemet och arbetsmiljöfrågor, korrekt hantering av ärendet och medicinsk sakkunskap. Det som tycks ligga de försäkrade närmast är uppenbarligen sådana faktorer som bidrar till korrekta beslut i det enskilda ärendet – beslut som kan upplevas som rättvisa.

Utredaren har den 15 oktober lämnat ett förslag som nu ska beredas innan beslut fattas. Betänkandet är för närvarande på remiss. Eftersom remissvaren inte kan förväntas förrän januari nästa år är det svårt att redan nu uttala sig om vilka faktorer som kommer att styra ett beslut om koncentration. I avvaktan på remissynpunkterna och den efterföljande beredningen av ärendet kommer jag inte att vidta några åtgärder.

Anf. 101 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Jag vill tacka barn- och familjeministern för svaret på min första interpellation i kammaren.

Svaret stillar emellertid inte riktigt min oro för att regeringen förbereder en centralisering på det här området.

I svaret hänvisas till utredarens förslag om att arbetsskadeärenden ska koncentreras till tre platser, jämfört med de 21 olika försäkringskassor som finns i dag. Det förslaget presenterades i oktober. Men koncentrationsförslaget är ju inget påfund av utredaren, utan det är en beställning från regeringen redan i direktiven, där man sade att man skulle koncentrera handläggningen av arbetsskadeärenden till maximalt fem orter i landet. Detta gjorde man trots att såväl Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet som Försäkringskasseförbundet och Försäkringsanställdas förbund avstyrkte en koncentration.

Jag håller med om att det har funnits och finns en kritik, som ibland är allvarlig, mot brister i handläggningen. Men vad jag tvivlar på är att det verkligen är en lösning att koncentrera eller centralisera verksamheten. Jag frågar mig varför regeringen har en sådan övertro på koncentration och centralisering. Det är inte alltid någon lösning på de problem som finns.

Dessutom pågår det ett väldigt omfattande arbete inom försäkringskassorna för att komma till rätta med de problem som finns. Jag har fått information om att kritiken i dag är mindre mot den handläggning som sker och att man klarar målen bättre och bättre. Jag tycker att försäkringskassorna måste få en chans att fortsätta arbetet med att förbättra sin handläggning och klara av de problem som finns. Kassorna själva är i varje fall övertygade om att de har goda möjligheter att klara problemen.

De stora problemen gäller ohälsan. Samhället måste satsa offensivt för att få ned ohälsotalen och förbättra rehabiliteringen. Då är den fråga som jag vill ha upp till diskussion: Är verkligen en centralistisk omorganisation det bästa sättet att möta de här problemen? Även om man koncentrerar verksamheten kommer man aldrig att uppnå någon millimeter-rättvisa eftersom varje fall är unikt. Jag tror, liksom Försäkringskasseförbundets ordförande Marianne Stålberg, att det är viktigt att arbetsskade-försäkringen finns nära människorna. Det förvånar mig lite grann att regeringen inte verkar inse att detta är någonting som är positivt.

Att kunskaperna försvinner från handläggarna i länen kan inte vara någon fördel. Att det blir svårare att få personlig kontakt geografiskt nära är inte heller någon fördel. Dessutom skulle ett genomförande av denna omorganisation naturligtvis inte vara gratis, utan under övergångsperioden skulle det bli ganska stora merkostnader. Dessutom är det ett regionalpolitiskt och decentralistiskt tveksamt förslag.

I Berit Andnors och mitt gemensamma län Jämtland handlar det bara där om ett tiotal tjänster som skulle försvinna från försäkringskassan. Vi behöver ju utflyttning av fler samhälleliga arbetstillfällen i landet, inte att man drar bort dem som redan finns om detta kan undvikas.

Jag tror att det är betydelsefullt att handläggningen sker nära dem som berörs. Jag hoppas att det också blir resultatet och regeringens slutsats efter den remissomgång som kommer och att centraliseringsplanerna läggs på hyllan.

Anf. 102 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig först hälsa Håkan Larsson välkommen. Det känns trevligt att få möta honom i hans första interpellationsdebatt. Det

blir säkert fler tillfällen framöver, men jag vill verkligen hälsa honom välkommen till riksdagen och den här debatten.

Jag tycker att vi måste ta utgångspunkt i varför frågan kommer upp över huvud taget. Det har sin grund i att inte bara regeringen utan framför allt tillsynsmyndigheterna, nämligen Riksförsäkringsverket, Justitieombudsmannen och de enskilda försäkringskassorna, har gjort bedömningen att den kvalitet som finns i beslutsfattandet när det gäller arbetskadeförsäkringsärenden inte är tillräckligt hög och jämn över landet.

Vi har en ny försäkring från halvårsskiftet som syftar till att skapa en trygghet och en rätt för den enskilde i de fall man blir skadad på jobbet. Då är det rimligt att de människor som skadas på jobbet också blir behandlade enhetligt, att det sker med rättssäkerhet och effektivitet och att enskilda personer som drabbas och är i en svår situation känner att de blir hanterade på ett rättvist sätt.

Här finns stora brister. Då måste regeringen ta sitt ansvar och fundera på vad man kan göra åt detta. Det är det som är utgångspunkten.

För att man då ska kunna göra den korrekta bedömningen i dessa ärenden måste man inse att det många gånger är komplicerade ärenden, där det krävs kunskap inom en rad olika områden och hög kompetens inom vissa områden. Det handlar om juridik. Det handlar om arbetsmarknadskunskap. Det handlar om kunskap om lönekollektivavtal, arbetsmarknadsförsäkringar och så vidare. Det är det som är bakgrunden till denna utredning.

Utan att föregripa remissomgången och den beredning som kommer att ske i detta ärende måste jag ändå betona att det handlar om den enskildes rätt. Frågan är inte i första hand om det ska vara koncentration eller inte. Hur ska vi säkerställa den enskildes rätt? Där har vi ett ansvar. Och vi kan konstatera att vi med den organisation vi har i dag, och så som vi hanterar arbetsskadeärendena i dag, inte lever upp till det här. Vi måste säkerställa en rättssäker, enhetlig hantering i dessa frågor. Det är oerhört viktigt för tilltron till det allmänna systemet och till arbetsskade-försäkringen.

Försäkringskassorna har ju också, som Håkan Larsson mycket riktigt säger, själva insett detta på sina håll och startat en koncentrationsprocess. Anledningen är just att man inser att man inte kan säkerställa kompetensen på annat sätt. Problemet är att detta inte sker överallt. Men hur detta ska se ut i slutändan måste jag få lov att återkomma till.

Anf. 103 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Tack för välkomstorden, Berit! Jag förstår naturligtvis orsaken till att den här diskussionen har kommit upp, att det är problem som måste åtgärdas. Vad jag däremot inte riktigt förstår är att lösningen är koncentration.

Att en del försäkringskassor inom länen har samordnat och koncentrerat verksamheten är en sak, men det är ett mycket större steg att koncentrera detta till endast tre platser i hela Sverige – och regeringen sade ju i direktiven att det skulle vara maximalt fem platser.

Jag tror inte alltid att koncentration och centralisering är en lösning på problem. Dessutom vet vi att det inom försäkringskassorna pågår ett seriöst och allvarligt arbete med att komma till rätta med de problem som

finns. Samtidigt som man är hårt ansträngd av sjukförsäkringen och de ökade ohälsotalen försöker man klara ut det här.

Vad jag förstår, i och med att jag har haft kontakt med försäkringskassorna, har kritiken också mildrats från både Riksförsäkringsverket och Justitieombudsmannen. Jag tycker att man ska låta försäkringskassorna fortsätta med de här ansträngningarna, för att se om de kan komma fram till en bra lösning och se till att detta finns kvar ute i länen.

Sedan ställde jag en andra fråga i interpellationen om vad som kan göras för att upprätthålla en decentraliserad organisation i försäkringskassorna i länen. Den fick jag inte något riktigt svar på. Det är uppenbart att det finns en oro för att det här bara är ett steg i en fortsatt koncentration och ett förstärkande av hela försäkringssystemet. Det vore bra om Berit Andnor kunde ge en liten antydning om ambitionen. Det ska ju också tillsättas en kommitté för att se över hela organisationen. Är ambitionen att gå vidare och koncentrera och centralisera, eller vill man se över det på något annat sätt?

Anf. 104 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig återigen upprepa det jag sade inledningsvis. Detta är för mig egentligen inte en fråga om decentralisering eller centralisering eller om koncentration eller icke koncentration. I grunden handlar det om att det är så viktigt att den arbetsskadeförsäkring vi har, vars syfte är att trygga situationen för människor som blir skadade i jobbet, fungerar bra och att den enskilde får den rätt som denne ska ha. Det är det som är utgångspunkten.

De brister som har blivit påtalade under en rad år finns fortfarande. Jag vill betona, Håkan Larsson, att det fortfarande finns en betydande kritik kring handläggningen i dessa frågor. Som jag ser det är det inte acceptabelt. Vi kan inte ha det så, att människor som skadas i jobbet behandlas olika beroende på var de bor någonstans. Anledningen till att de behandlas olika är ju att vi inte, på det sätt som vi organiserar dessa frågor, klarar av att ha den kvalitet, den kompetens, när det gäller hanteringen av dessa ärenden som krävs för att vi ska få en enhetlighet och en rättssäkerhet. Det är det som är bakgrunden till hela diskussionen.

Min uppgift – och jag hoppas även Håkan Larssons uppgift – är att se till att människor som skadas i jobbet hålls skadeslösa, att de får sin rätt hanterad på ett likvärdigt sätt. Det ska inte bero på var man bor någonstans. Och den koncentration som man arbetar med i dag inom försäkringskassorna har ju sin grund i att man måste säkerställa den breda kompetensen som behövs.

Jag vill betona att detta är bakgrunden till att vi måste se till att vi har några personer som är riktigt duktiga och kan hantera de här ärendena på ett bra sätt. Men jag vill också säga att närheten är oerhört viktig för människor som kanske i nästa steg eller i olika steg är beroende av rehabilitering i sitt arbete. Det är i det avseendet som det är viktigt med närhet, men när det gäller att bedöma de arbetsskadeärenden som det här är fråga om handlar det om kompetens. Det är likabehandling, enhetlighet och rättssäkerhet som är det viktiga. Det är icke godtagbart att människor hanteras på olika sätt beroende på var de bor någonstans i landet. Det kan aldrig vara acceptabelt. Då underminerar vi ju hela tanken bakom arbets-

Prot. 2002/03:25
28 november

Svar på
interpellationer

skadeförsäkringen och den trygghet som man som enskild person ska känna.

När det gäller översynen av socialförsäkringsadministrationen håller jag just nu på och arbetar med de här direktiven, och det är min ambition att det ska ske i nära samverkan med hela socialförsäkringsadministrationen och att vi ska ta tag i de frågor och de problem som vi egentligen är ganska överens om. Jag har inte för avsikt att i dag föregripa den översynen. Då skulle det ju inte vara någon mening med att tillsätta denna utredning. Jag måste be om att få återkomma i den frågan.

Anf. 105 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Vi är säkert överens om att det är oerhört viktigt med rättssäkerhet och någorlunda lika behandling i alla delar av landet.

Men från regeringens sida tror man att koncentration är en lösning, och det behöver det inte vara – där tror jag att vi skiljer oss åt. Det pågår ett omfattande arbete inom försäkringskassorna för att man ska lösa de problem som finns. Det finns säkerligen möjligheter att förbättra ytterligare, öka samverkan mellan kassorna och så vidare. Den diskussionen tycker jag ska få en chans. De ska inte bara mötas av att man säger att antalet orter ska minskas till maximalt fem och att utredaren kom fram till tre.

Över huvud taget när det gäller statlig och samhällelig administration tror jag att det är väldigt viktigt att det diskuteras hur den ska fördelas över landet och att modern teknik används och överväganden görs som innebär att man kan vara nära människor i alla delar av landet. Jag tror att den diskussionen måste föras också i det här sammanhanget. Målsättningen, att man ska ha rättssäkerhet och behandla alla lika i hela landet, är vi överens om.

Anf. 106 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig ta vid där Håkan Larsson slutade. Frågan är hur vi ska säkerställa den likabehandling som vi då är överens om. Hur ska vi säkerställa rättssäkerheten? Hur ska vi säkerställa att man blir behandlad likvärdigt oavsett var man bor i landet? Det är ju frågeställningen.

För min del är det viktigt att kunna säkerställa att vi kan upprätthålla den kompetens som krävs. Det här är en komplicerad lagstiftning som kräver kompetens inom flera olika områden, och då är frågan: Hur säkerställer vi den? Jag tror att det kan vara svårt att upprätthålla den kompetensen överallt. Det visar också försäkringskassornas pågående arbete, men det sker inte överallt, Håkan Larsson, det sker på några ställen. Jag tycker att det är bra. Det är klokt. Det styrs av den insikt som vi har.

Låt mig återkomma till frågan när vi har haft remissomgången och frågan har varit ytterligare beredd. Det kanske finns bra och viktiga idéer att ta vara på. Jag är öppen för det. Det viktiga för mig är att se till att vi får en rättssäker och bra handläggning av dessa ärenden, för det handlar om att vi måste skapa trygghet och rättssäkerhet för enskilda individer som drabbas av skador på jobbet. Det är vår skyldighet att se till att det blir bra, och det är vår skyldighet att se till att vi har en organisation som lever upp till de berättigade krav som enskilda har.

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2002/03:FPM28 Strategi för konsumentpolitik 2002–2006
KOM(2002)208 till lagutskottet

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 november

2002/03:198 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Svensk pälsdjursnäring

2002/03:199 av *Ulf Sjösten* (m) till

justitieminister Thomas Bodström

Polisens uppgifter

2002/03:200 av *Carl-Axel Johansson* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Granskning av forskningen

den 28 november

2002/03:201 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Yrkeshögskola

2002/03:202 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Berit

Andnor

Förtidspension och anställning hos Samhall

2002/03:203 av *Mats Berglind* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky

Elräkningar

2002/03:204 av *Claes-Göran Brandin* (s) till näringsminister Leif

Pagrotsky

Utvärdering av privatiseringar

2002/03:205 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till kulturminister Marita

Ulvskog

Nya pensionsvillkor för dansare och sångare

2002/03:206 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsminister Leni Björklund

Personal i räddningstjänstuppdrag

2002/03:207 av *Agneta Ringman* (s) till utrikesminister Anna Lindh

Kvinnors situation i Nigeria

2002/03:208 av *Carina Adolfsson Elgestam* (s) till vice statsminister

Margareta Winberg

Åldersgränser

2002/03:209 av *Veronica Palm* (s) till statsrådet Lena Hallengren
Öppna förskolan i framtiden

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 3 december.

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 27 november

2002/03:134 av *Ulla Löfgren* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Omfattningen av SVT:s filminköp

2002/03:146 av *Mona Jönsson* (mp) till statsrådet Jan O Karlsson
Flyktingar från Tjetjenien

2002/03:147 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Barnets bästa

2002/03:149 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog
Regalskeppet Vasa

2002/03:151 av *Henrik S Järrel* (m) till statsrådet Jan O Karlsson
Ny instansordning vid prövning av överklaganden i Utlänningsnämnden

2002/03:152 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Jan O Karlsson
Humanitära skäl och barnets bästa

2002/03:154 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Straffskärpning för våld mot barn

2002/03:155 av *Tasso Stafilidis* (v) till justitieminister Thomas Bodström
Kopieringsskyddade cd-skivor

2002/03:157 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Svensk ratificering av FN-konventionen om migrantarbeters rättigheter

2002/03:158 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens situation i Dalarna

2002/03:159 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Styrningen av AMS och länsarbetsnämnderna

2002/03:161 av *Stefan Attefall* (kd) till statsrådet Jan O Karlsson
FN:s internationella konvention för skydd av migrantarbetare

2002/03:162 av *Erik Ullenhag* (fp) till statsrådet Jan O Karlsson
FN:s konvention för migrantarbetare

2002/03:166 av *Cecilia Widegren* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisiär verksamhet i kommunerna

2002/03:170 av *Lena Ek* (c) till statsrådet Jan O Karlsson
Försvunna ensammas asylsökande barn

2002/03:171 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Jan O Karlsson
Migrantarbeters rättigheter

2002/03:173 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Polisverksamheten i Dalarna

2002/03:174 av *Anita Sidén* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Judiska skolan i Göteborg

2002/03:175 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Berit Andnor

Samordnad information om stödinsatser

2002/03:176 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Socialstyrelsens översyn av specialistkompetenser

2002/03:177 av *Hans Hoff* (s) till socialminister Lars Engqvist
Sjukhussjukan

2002/03:178 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Undernäring hos äldre

2002/03:179 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Jan O Karlsson
Vård för asylsökande

Prot. 2002/03:25
28 november

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 3 december.

13 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 1 §
anf. 22 och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Särskilt anordnad debatt om integrationspolitiken	1
Anf. 1 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	1
Anf. 2 BO LUNDGREN (m)	4
Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp)	6
Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd)	8
Anf. 5 KALLE LARSSON (v)	10
Anf. 6 MAUD OLOFSSON (c)	12
Anf. 7 YVONNE RUWAIDA (mp)	14
Anf. 8 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	16
Anf. 9 BO LUNDGREN (m)	19
Anf. 10 LARS LEIJONBORG (fp)	20
Anf. 11 STEFAN ATTEFALL (kd)	21
Anf. 12 KALLE LARSSON (v)	22
Anf. 13 MAUD OLOFSSON (c)	23
Anf. 14 YVONNE RUWAIDA (mp)	24
Anf. 15 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	26
Anf. 16 BO LUNDGREN (m)	27
Anf. 17 LARS LEIJONBORG (fp)	27
Anf. 18 STEFAN ATTEFALL (kd)	28
Anf. 19 KALLE LARSSON (v)	29
Anf. 20 MAUD OLOFSSON (c)	29
Anf. 21 YVONNE RUWAIDA (mp)	30
Anf. 22 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	31
2 § Frågestund	31
Anf. 23 TREDJE VICE TALMANNEN	31
<i>Valfusk</i>	31
Anf. 24 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	31
Anf. 25 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	32
Anf. 26 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	32
Anf. 27 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	32
<i>Nyföretagandet</i>	32
Anf. 28 SVEN BERGSTRÖM (c)	32
Anf. 29 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	33
Anf. 30 SVEN BERGSTRÖM (c)	33
Anf. 31 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	33
<i>Barnfattigdom</i>	34
Anf. 32 CHATRINE PÅLSSON (kd)	34
Anf. 33 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	34
Anf. 34 CHATRINE PÅLSSON (kd)	34
Anf. 35 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	34
<i>Sommararbetets effekt på socialbidrag</i>	35
Anf. 36 HANS BACKMAN (fp)	35
Anf. 37 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	35
Anf. 38 HANS BACKMAN (fp)	36
Anf. 39 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	36

<i>USA:s regler vid inresa</i>	36	Prot. 2002/03:25
Anf. 40 MONA JÖNSSON (mp)	36	28 november
Anf. 41 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	37	
Anf. 42 MONA JÖNSSON (mp)	37	
Anf. 43 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	37	
<i>Regelförenklningar för småföretagare</i>	37	
Anf. 44 INGER NORDLANDER (s)	37	
Anf. 45 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	37	
Anf. 46 INGER NORDLANDER (s)	38	
Anf. 47 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	38	
<i>Bristen på reumatologer</i>	38	
Anf. 48 OWE HELLBERG (v)	38	
Anf. 49 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	38	
Anf. 50 OWE HELLBERG (v)	39	
Anf. 51 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	39	
<i>Väginvesteringar</i>	39	
Anf. 52 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	39	
Anf. 53 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	40	
Anf. 54 ANNE-MARIE EKSTRÖM (fp)	40	
Anf. 55 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	40	
<i>Våld mot barn</i>	41	
Anf. 56 ANNELIE ENOCHSON (kd)	41	
Anf. 57 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	41	
Anf. 58 TREDJE VICE TALMANNEN	41	
Anf. 59 ANNELIE ENOCHSON (kd)	41	
Anf. 60 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	41	
<i>USA:s säkerhetspolitiska roll i Europa</i>	42	
Anf. 61 CARL B HAMILTON (fp)	42	
Anf. 62 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	42	
Anf. 63 CARL B HAMILTON (fp)	42	
Anf. 64 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	43	
<i>Polisbristen</i>	43	
Anf. 65 ROLF GUNNARSSON (m)	43	
Anf. 66 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	43	
Anf. 67 ROLF GUNNARSSON (m)	44	
Anf. 68 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	44	
<i>Sveriges inställning till USA:s krigsplaner</i>	44	
Anf. 69 LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	44	
Anf. 70 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	44	
Anf. 71 LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	45	
Anf. 72 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	45	
<i>Utbyggnaden av informationstekniken</i>	45	
Anf. 73 LENNART GUSTAVSSON (v)	45	
Anf. 74 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	46	
Anf. 75 LENNART GUSTAVSSON (v)	46	
Anf. 76 Statsrådet ULRICA MESSING (s)	46	
<i>Färdtjänsten</i>	47	
Anf. 77 SONJA FRANSSON (s)	47	

Anf. 78 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	47
Anf. 79 SONJA FRANSSON (s)	47
<i>Fastighetsbeskattningen</i>	47
Anf. 80 KARIN ENSTRÖM (m)	47
Anf. 81 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	48
Anf. 82 KARIN ENSTRÖM (m)	48
Anf. 83 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	48
<i>Sveriges inställning till USA:s krigsplaner</i>	49
Anf. 84 AGNE HANSSON (c)	49
Anf. 85 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	49
Anf. 86 AGNE HANSSON (c)	49
Anf. 87 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	49
<i>Handläggning av arbetsskadeärenden</i>	50
Anf. 88 HENRIK S JÄRREL (m)	50
Anf. 89 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	50
Anf. 90 HENRIK S JÄRREL (m)	50
Anf. 91 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	50
Anf. 92 TREDJE VICE TALMANNEN	50
3 § Justering av protokoll	51
4 § Utökning av antalet suppleanter i EU-nämnden	51
5 § Val av extra suppleant i EU-nämnden	51
6 § Avsägelser	51
7 § Kompletteringsval	51
Meddelande om uteblivet interpellationssvar	52
8 § Svar på interpellation 2002/03:38 om barnens rätt	52
Anf. 93 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	52
Anf. 94 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	53
Anf. 95 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	54
Anf. 96 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	54
Anf. 97 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	55
Anf. 98 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	55
Anf. 99 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	55
9 § Svar på interpellation 2002/03:43 om handläggningen av arbetsskadeärenden	56
Anf. 100 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	56
Anf. 101 HÅKAN LARSSON (c)	56
Anf. 102 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	57
Anf. 103 HÅKAN LARSSON (c)	58
Anf. 104 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	59
Anf. 105 HÅKAN LARSSON (c)	60
Anf. 106 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	60
10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	61
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	61
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	62
13 § Kammaren åtskildes kl. 15.40.	63

Elanders Gotab, Stockholm 2002